

PAUL SIVULLIICH TUYUUTIŃICH CORINTH-MIUNUN

Ilitchuqqutit

Paul-gum sivulliq tuyuutaa Corinth-miunun aglaaguruq siġġaġ-niuġutiŃisigun ukpiġniaqtuat aŋaayyuviurua Paul nappaŋani Corinth-mi. Taimani Corinth nunaqpauŋaruq aullarrauvluni Rome nunaŋiŋni Achaia-mi. Tavrani suġalliruaqararuq, Greek-guniqtik qutchiksuagivlugu, siaminŋaruq iŋuumaqtuun suli iŋugiagmiut aŋaayyuviich qanusilimaat. Uqausiġigai isumaa-luutiġivlugu inmikkuŋasiruallu iŋuumaqtuqaqtuallu aŋaayyuviŋmi, suli kaŋiqsiŋaiqsuat tuvaaqatiġiich, isumamun aŋalatitchaiŋiŋiq, aŋaayyuviŋmi igliġniŋa, ilitqusiġiksuam igliġniŋa, suli aŋipkaqtaunikun. Uqausiġigaa qanuq uqalugiksuamun tamatkua savaaġitilaŋiŋnik. Chapter 13 iŋuich ilitchuġiŋhaaŋasugnaġaat uqausiqaqtuaq nakuaqqunmik piqpaŋnahaqtuamik God-im aitchuutiŋiŋniŋ iŋuŋmiŋun.

Avgutit

Sivulliqsaagun	1.1-9
Atingisuat aŋaayyuviŋmi.....	1.10-4.21
Allatuutaiŋiŋiq suli aŋayuqaagiih	5.1-7.40
Ukpiġniaqtuat suli god-ailat.....	8.1-11.1
Aŋaayyuviŋmi suli aŋaayyuliagiih.....	11.2-14.40
Ataŋuvlu ukpiġniaqtuallu aŋiŋiŋat.....	15.1-58
Aitchuutit Judea-mi ukpiġniaqtuanun.....	16.1-4
Sivunniugutiŋiŋiŋiŋ aġiusaullu	16.5-24

1 ¹Ukua tuyuutit qairut ilivsiŋniŋun Paul-miŋ, God-im quqaŋaraŋaniŋ tilirautquvlugu Christ Jesus-mun, aniqatiŋiŋniŋiŋ Sosthenesmiŋ. ²Tuyuutaurut ilivsiŋniŋun Corinth-miittuanun, God-mun aŋaayyuliqiruanun, ilaaguqaqturanun God-mun ukpiġutiŋ Christ Jesus-mun, God-im quqaqtaŋiŋiŋun iŋuġisukŋuġiich, ilagivlugu iŋupayaurat sumiŋiŋaa aŋaayyusuurua Ataniŋiŋniŋun Jesus Christ-mun, ilaisaptauq Ataniġikkaŋannun.^a ³Nagliktuusiaqpaqagiih tutqiumiglu God-miŋ Apartiŋniŋ, Ataniŋiŋniŋiŋiŋ Jesus Christ-miŋ.

Ikayuusiasi Ukpiġiqavsi Christ-mun

⁴Ataramik quyyavigisuugiga God pisigivlugu nagliktuutiŋpakun ikayuusiasi ilaan aitchuutiŋiŋkaŋi ukpiġiqavsiqarŋa Christ Jesus-mun. ⁵God-im savaŋagai iŋuutichisi nakuusiŋhaaŋuġiich uqaqtuagumiŋaqsivlusi ataramik inmigun, suli ilitchuġiyumiŋaqsivlusi iluqaanik ilumun ittuamiŋnik. ⁶Nutauruakun iŋuuniagusiŋiŋutikkavsigun ilisimanaqsiiŋagiksi nalupqinaiqŋuġu akuqtuŋatilaqsi tusaayugaagiiksuamik Christ-kun. ⁷Suli ayuqsraŋiŋiŋiŋiŋ qanusipayaamik aitchuusiŋamik Ilitqusiġiksuam aitchuutaanik, utaqqiŋiŋiŋiŋiŋ qaiŋiŋiŋraŋanik Ataniŋiŋniŋun Jesus Christ. ⁸Ilaan qaunagiŋiŋaasi tuniqsimalusi ukpiġutiŋiŋiŋaqsivlusi isuanun-aglaan, pasirayumiŋaqsivlusi Ataniŋiŋniŋiŋ Jesus Christ qaikpan. ⁹God

^a 1.2 Ac 18.1

ukpiġnapiaqtuq, aasii ququaqagaasi piqatautquvlusi allanun ilauraaliutiniġmi Iġniġmiñun Jesus Christ-mun Ataniptiñun.

Aḡaayyuliqruat Atiñirrutinjich

¹⁰ Aniqatiit, iluqata atausiñquqatañaruaguut Ataniptiñun Jesus Christ-mun, piviuttaġivlusi apigigivsi atitquvlusi, ilivsiguaqtañaiġlusi aglaan atiruamik isumaqaquvlusi, sulii atiruamik isivġiutiqaġlusi. ¹¹ Qanuq quliatuagañtijañaanña Chloe-m ilañisa qanaaġutisuunivlusi, aniqatiitkaa. ¹² Uvvauna sivuniġigiga. Atausiullaavvlusi uqaġuumavvlusi uvaña Paul-kuayaaguruña naagga Apollos-kuayaaguruña naaggaqaa uvaña Cephas-kuayaaguruña naagga uvaña Christ-kuuqtuña. ¹³ Tainna Christ avguqsiyumiñaitchuq. Iļisimarusi uvañañitchuq Paul-guruñaña kikiaktuurrañaruq añañrauramun pisivlusi. Iļisimammiusi uvaña Paul-guruñaña atausiñquqatiginañitkivsiña paptaiqsaukavsi. ¹⁴ Quyammiuña paptaiqsinañiñnama iluqavsiñiñik aglaan Crispus-mik Gaius-miġlu, ¹⁵ ilaanni ilari uqallakkayaġuqnaqtuq atausiñquqatañiñuni uvamnun paptaiqsaukami. ¹⁶ Paptaiqsinañaluaġmiuña igluqatiniñik Stephanas. Taavruma allaagun naluruña paptaiqsinañatilaamnik kimik. ¹⁷ Qanuq Christ tiliñaitkaña paptaiqsiyaquļuña aglaan algaqsruitquvlunña tusaayugaaġiksuamik. Aglaan algaqsruikama uqayupaġataġluña iñugruiniñaiñich isumattutaatigun piļaitchuña, ilaanni iñuich uqayupaġataġniġma maliksuktitpiāai, ilumun ittuafhaañilaam Christ tuqutaata añañraurami.

Christ Suanñatigigaa Isumattutigigaalu God-im

¹⁸ Qanuq algaqsruiniñi ilaan tuqutaagun pisigivlugich iñuich piļuutiñich, qiniñaaqatquq asiliqquatauruatun iñuñun suksrauyumaatqutanun. Aglaan uvaptiñun annaurrauranun, suanñatigigaa God-im. ¹⁹ Bible-ni aglausimaruq inna.

“Iļisimanaqsiniñiġigaa anniqsuutañisilaña isumaturuat iñugruiniñaiñich isumattutaat, sulii suunnañaiġlugu iñugruiniñaiñich kañiqsisuġniñat.”^f

²⁰ Taamna tainnainniġman, qanuġniāniqpat isumaturuat iñuich? Qanuġniāniqpat pitquranik iļisaurrit, tamatkualu qapiqsailiralguruat? God-im qiniñaniktinñagai isumalluaġiitchuatun, iļisimanaqsiñvluġu ilaisa iñugruiniñaiñich isumattutaat asiliqquatañilañanik. ²¹ Qanuq God ilumun isumaturuq sivuniqañaruq iñuñun iļitchuġiyumiñaisilaamiñik ilijisa nanmiñiġ isumattunmikkun. Aglaan iviġaumagiñagaa annautisuklūgich iñuich ukpiġikparruñ tusaayugaaġiksuq, qiniñaaqatquq asiliqquutitun nunam iñuñiñun. ²² Jew-guruat apiqsirirut aliġnaqtuanik aasiilġi Greeks isumatusiñiatavsaaqtut. ²³ Aglaan algaqsruutigiġkput Christ, kikiaktuurrañaruq annaurri, Jew-guruat piavsaktataat aasiilġi qiniñaaqatuni asiliqquutitun Jew-guñitchuñun. ²⁴ Aglaattaug iñuich ququaqtauruat ukpiquvlugich Jew-gugaluāmata Greek-gugaluāmatalu Christ God-im suanñatigigaa annaurriñiġmun isumattutigigaalu. ²⁵ Qanuq iñuich isummatiniñi God-mun asiliqquatinasugikkañat, isumattutañhaaqtuq iñuich isumattutiniñiñi, sulii iñuich isummatiniñi God-mun suanñairrutiginivluġu Christ tuqutaata, suanñafhaaġmiuq iñuich piļlakkañanniñ.

²⁶ Isummatigisitchi ilivsiñiñun, aniqatiit, ilivsi ququaqtañaruasii ukpiquvlusi. Iñugiañitchusi isumaturuagunaruasii, iñuich naipiqtutaatigun. Iñugiañiñmisi atanaurauruat. Iñugiañiñmisi anijañaruasii suġalliruatiġun. ²⁷ Qanuq God-im piksraqtaañigagai iñuich isumakkusiaqaqtuat nunam iñuñiñiñ

^b 1.12 Ac 18.24. ^c 1.14 Ac a 18.8. ^b Ac 19.29; Ro 16.23. ^d 1.16 1 Co 16.15. ^e 1.18 Ro 1.16.

^f 1.19 Is 29.14. ^g 1.20 a Job 12.17; Is 19.12; 33.18. ^b Is 44.25.

isumalluagiiññivlugich, kanputchaksaqługich isumatunasugiruat inmiñnun isummatigikamiñ. Tainnatuttauq God-im piksraqtaaqiñagai suañaitchualianjich iñuich naipiqtuunmikkun, kanputchaktitchaqługich suañanirauruat. ²⁸Aasiisuli God-im piksraqtaaqiñagai iñuich kamasaañitchuat, suuñilagiñauruallu, isumakkusiaqatquallu suuñilatun nunam iñuñiñiñ, ilaan suuñilaguqtitchaqługich iñuich kamañaqtualirauruat. ²⁹Tainna God piñaruq, atausiuraq-unnii iñuk uqavigaagumiñaiqsaaługu sivuqqamiñi. ³⁰God-im aitchuñagaasi iñuullasivłusi isuitchuamun, qanuq atausiñ ñuqatigiñagiksi Christ. Aasii atausiññuqatigiñakaptigi Christ, ilaan isumatusipkanagaatigit God-im isumattutaanik, sulii nalaunñasivłuta, ilaaguaqłutalu God-mun, sulii tasuqłuta. Tainna God sivunniñuñiqsuq, ³¹ta ñuñigumiñaiqsaaługu aglausimaruaq Bible-ni inna, “Iñuk uqavigaagñiagumi uqavigaagutiqaqli Atangum iñiqtanjiñik.”^h

Tusaayugaagiksuaat Christ-kun Anaraurami

2 ¹Aniqatiit, tikiññama ilivsiññun, algaqsruñaitchuña God-im uqaluanik uqayupaigataqtuam uqaluñiñik atugluña iñugruññauvlu isumattutaagun, ²qanuq sivunniñavluña algaqsruutigisukługu kisan Jesus Christ tuquñaniñalu anaraurami. ³Algaqsruñaruña ilivsiññun suañaiññuña iqsiñiaqłunalu uuliksivłunalu iviğamasukługu God. ⁴Sulii algaqsruikama, maliksuguksaañitkivsi iñugruññauvlu isumattutaagun, aglaan uvapkuqaługu Ilitqusiğiksuam iłitchuğipkanagaa suaññatini. ⁵Tainna algaqsruñaruña God-im suaññataanun ukpiliqsitquvłusi, iñuum isumattutiñiñaañanun.

God-im Isumattutaa

⁶Aasiisauq aulayaigluatanavlutini ukpiğunmiñni ukpiqtuagurua-nun, ilisaurrisuugaluagmiugut isumattunmik, aglaan isumattutañiñ-łuni isummatiqausiatitun ukpiñaitchuat naagga atanaurauruat nunami, suksraunğıqsauyumaaqtuat. ⁷Aglaan ilisaurrutigigikput God-im isumattutaa iriqsimañaruq, kanjisiñlaisañat iñiğaan taimani. God savañaiññagmiunnii nunamik, sivunniñaniqsuq taavrumuña isumattunmun piqataullasiñiağniñvłuta ilaan kamañanmiñun. ⁸Nalliataunnii atanauraniñsa mattuma nunam taamna kanjisiñaitkaat, qanuq kanjisiñiğumirruñ, kikiaktuutinayaitkaat Atanga qaumaniq-paum. ⁹Taapkuva iñuich kanjisiñaitkaat aglautiñaruq Bible-ni inna,

“Iñuum qañanñii tautuñaitkai naagga tusaayugaagñiñaitkai, isumagiqqayalaitkai-unnii quviasaagusiaksrautit God-im itqanaiyanakkanji tamatkununa pivittaqsriruanun inmiñik.”^j

¹⁰Aasii tamatkuva quviasaagusiati, God-im satqummiñagai uvaptiñnun Ilitqusiğiksuamigun. Sunapayaq iriqsimañitchuq Ilitqusiğiksuamiñ, taamnaunnii God-im kamañaniğataqtuq isumattutaa. ¹¹Allaptauq iñuk nalummatun iñuum allam isumañanik ilitqusiata ilaan kisimi ilisimakkanjanik, tainnatun kialiqaa kanjisiñiñimigai isumañi God-im aglaan Ilitqusiğiksuam kisimi. ¹²Aasii taamna Ilitqusiğiksuaq God-im aitchuutigiñagaa uvaptiñnun, iñugruññauvlu isumattutiñiñisaña, uvagut iłitchuğitquvłuta iluqaiññik anniqsusianik God-im akiñiñanik aitchuutiniñiñ uvaptiñnun.

¹³Aasii taamna ilisaurrutigigikput uqaluktigun ilisausiaptigun Ilitqusiğiksuamiñ, iñugruññaiñ isumattutiñiñaañatigun, sivuniqsiniñaiqsaaługich ilumun ittut, satqummiñaraji Ilitqusiğiksuam iñuñnun piqaqtuanun Ilitqusiğiksuamik. ¹⁴Iñuum piqañitchuam Ilitqusiğiksuamik aitchuusiagiñiñaitkai sut God-

^h 1.31 Jr 9.23-24. ⁱ 2.3 Ac 18.9. ^j 2.9 Is 64.4.

im Iltqusigiksuanaŋ aitchuutiŋi, qanuq asiliqutaurut ilaanun iŋuŋmun. Kaŋiqsiyuminaitkai qanuq qanuqitilaagumiŋatualukkaich kisimiŋ iŋuich puttusripkairiqaqtuat Iltqusigiksuamik. ¹⁵Iŋuum puttusripkairiqaqtuam Iltqusigiksuamik qanuqitilaagai supayaat, aasii ilaa qanuqitilaaqtigağumiŋaitchuq allanik kaŋiqsisiqanitchuanik inmisun. ¹⁶Qanuq,

“Iŋugruiniŋaq kaŋiqsilasiyumiŋaitchuq God-im isumaŋanik. Tainnainman kimigliqaa ilisaurriqağumiŋaitchuq God.”

Aglaan uvagut piqaqtuaguut Iltqusigiksuamik isummasiaqqtugut Christ isummasiatun.^k

God-im Kivgaŋi

3 ¹Aglaan taimani nayuqavsi, aniqatiit, ilisautiyumiŋaiŋagivsi iŋuk-tun ililusi puttusripuratuun Iltqusigiksuakun, qanuq ukpiqsappaallukłusi. Inŋavłusi ukpiŋaitchuatuun kaŋiqsiŋmi, sulii miłiqtuuratuun ilłusi ukpiğitivsiŋi.

²Ilisaurrutitka ilivsiŋiŋun sigliğnaiŋarut. Miłiqtuuraq immułhiŋamik imiktusraummatun niqipiaqtullasiŋaiłłuni, tainnatun itqanaŋiŋaiŋmisi ilisaurrutiksranun agliraksrainjaruat ukpiqtuat kaŋiqsilakkaŋiŋiŋun. Paŋmapak-unnii itqanaŋiŋitchusi. ³Qanuq uvva paŋmapak-unnii iŋuuruagurusi ukpiŋaitchuatuun. Killuqutivłusi avanmun, qanaağativłusilı, ukpiŋaitchuatuun ittusi, aullasiqaqtusi iŋugruiniŋatuun. ⁴Qanuq ilivsiŋiŋik aŋalattusi iŋugruiniŋatuun ilasi uqağmata Paul-muktuqtuŋa, allalli uqaqtuŋi, uvaŋa Apollos-muktuqtuŋa.^m

⁵Suliquatava Apollos? Suliquatava Paul? Kivgałhiŋak uvaguk ukpiğikkaptiguk, Atanğum ukpiliqsinmasi Apollos-kullu uvapkullu God-im piraksriutillaanatuun uvaptiŋun. ⁶Alğaqsruiniŋipuk akunnvsiŋiŋi uktuutiqağumiŋaqtuq nautchirriqirim savaŋanik. Uvaŋa urriqatigilunja nautchirriuruatun nautchiaksranik, aasiilı God-im naupkaqtugich.ⁿ

⁷Tavraasii iŋuk nautchirriuruq iŋuglu ailaqtigiruaq suviguaguŋitchuk, aglaan God kisimi naumaruq qanuq naupkailłaruq. ⁸Nautchirriuruaglu ailaqtigiruağlu atiruk, aasii inmikullaa akilıusiaqağniaqtuk savaallaamikkun. ⁹Qanuq uvaguk savaqatigiiksuguk God pisivlugu, aasii ilivsiŋi God-im nautchiaqağvigimmatun. Aasiisulii igluqaktun inmisi God-im nappakkaŋatuun.

¹⁰Sanatuvłuni qaukłuruatuun igluqpiritun, inillaŋagiga maŋŋuksraq, taŋŋiqlıgu savaaksrirtuata God-im uvammun. Taavruma maŋŋuliuturuam qaanaun allali iŋuk nappairuq. Iŋullaa qaunağlaagli qanuq nappaisilaamiŋik taavrumuŋa maŋŋuliutaruamun. ¹¹Allamik maŋŋuksramik iŋuk ilisiyumiŋaitchuq taamna anaglugu iliraŋaruq, sivuniqaqtuq Jesus Christ-mik. ¹²Iŋuich aglaan nappaiyumiŋağmiut maŋŋuliutaruamun akisuruanik sunik maquyuruanik. ¹³Iŋullaam savaaŋa satqummiŋiaqtuq isivgiğvium uvluani. Qanuq taavrumanı uvłumi iŋullaam savaaŋa qanuğumiŋağniağaa igniğum, aasii igniğum uktuğniağaa qanusiutillaanik iŋullaam savaaŋa. ¹⁴Iŋuum kialiqaa savaaŋa nappanakkana maŋŋuliutaruamun, igniğum ikiŋitpagu ilaa akilıusiaqağniaqtuq.

¹⁵Iŋuum kialiqaa savaaŋa ikiraukpan, ilaa akilıusiaqağniaŋitchuq, ilaa annaurraupqaatchiağmilıni igniğmiŋ annaurraukami.

¹⁶Nalupqinaitchuamik puttusrimarusi God-im iŋuutillaanik ilıvsiŋiŋi. Ilivsi ittusi ilaan aŋaayyuviatun, sulii God-im Iltqusigiksuana iŋuuvłuni ilıvsiŋiŋi. ¹⁷Kialiqaa maqtupagu taamna God-im aŋaayyuvia, God-iptauq suksraunğigŋiağmigaa ilaa. Qanuq God-im aŋaayyuvia ilaaguaqtauruq ilaanun, aasii ilivsi ilaan aŋaayyuvigigaasi.

^k 2.16 Is 40.13; Ro 11.34. ^l 3.2 He 5.12-13. ^m 3.4 1 Co 1.12. ⁿ 3.6 a Ac 18.4-11. b Ac 18.24-28.

^o 3.16 1 Co 6.19; 2 Co 6.16.

¹⁸Kiñaliqaa sagluqinani inmiñnik. Iñuk akunnavsiñni isumagumi isumatunasugaluni, iñugruiniñaiç isummasiatitun isummatigikamirruq isumattun, ilaa isumalluağiigli isumattutinikkumauq God-im isumattutaanik. ¹⁹Qanuq isumattutaat ukpinaitchuat asiliqqutauruq God-mi. Taamna sivuniğivlugu aglausimaruq Bible-ni inna, “God-im isumatasaaruat pisaupkağagigai ilaisa pisaasuq saaniagutaannun.”^p ²⁰Aasiisuli aglausimavsaaqtuni, “Atangum ilisimagai isumanjich isumaturuat asiliqqutautilaançat.”^q ²¹Tamatkua tainnainniğmata, kiñaliqaa uqavigaagutiqañaili iñuich nalliñiñnuktuğniłuni atautchimunmuktaqtuat, qanuq supayaat pigigisi ikayuqsaaqtusi, ²²Paul-lu Apollos-lu Cephas-lu God-im nunañalu iñuggullu tuqqullu pañmapak iñuuniqsilu, iñuggutigiyumaakkaqsilu, iluqaisa pigigisi, ²³aasiisuli Christ pigigaasi, aasiilivsauq Christ God-im pigimmigaa.

Christ Tilirañi

4 ¹Uvagut ilisaurrit isummatigiraksaurugut Christ-mun kivgağiniłuta, aitchuusiaqaqtuta savaaksrapiağatamik ilisaurriuaguluta God-im ilumun ittuañanik kanjicsiñaiññaruamik sivuani. ²Tavraasii kivgat niğiugiraurut ataramik ukpinaqtuksrapiaqługich. ³Kivgalluatauñavik uvaña? Qanupayaaq ilivsi allallu iñuich isummatigigaluaqpanña uñiarrisaginjtikiga. Uvamnun-unnii pimaqłuktualinjtichuña. ⁴Isummatiginjtichuña pasiñağumiñağluña kivgaumaqłunñiłuna, aglaan taamna sivuniqañitçhuq pasiñağumiñaiññiłuna. Ataniq isivgiiruq uvamnuk.^r ⁵Uqağnasi iñuich pasiraksrağunñiługich isivgiğvium sivuani, Atangum qaiviksrañata sivuani. Atangum qaigumi, ilaan salapqigñiağai iluqaisa iriqsimaruat, sulii salapqigługich iñuich nalunaqtuakun sivunniugutiñich. Tavranasii iñupayaaq nalaunñaruakun God-im akiliğñiağaa. ⁶Aniqatiit, uvamniglu Apollos-miglu urriqasinaruña anniqsuqsaaqtusi, ilitchitquvlusi qanuq iñuusiksravisiñnik uvaptiktun tuvrağlugich Bible, nallipayaaqsi kamasaaquñiğuglu, iviğaumagiñhaaqunñiğuglu iñuk atausiq allamiñ iñuñmiñ. ⁷Anniqsuusiata pigikkasi iluqağmiñ God-miññaqtaurut. Aasii aitchuusiağiniqavsigik, summan uqavigaaqpisi aitchuusiağinijtichuatun ilivługich?

⁸Ilivsi Corinthians isummatigisaaniktusi ilivsiññun pigiliutianignivługich iluqaisa pigisuktasi. Isummatigisaaniktusi ilivsiññun piilñiunñiñivłusi quviasaağusianik qilañmiñ. Isummatigirusi ilivsiñnik umialiktun ilivłusi, kamañañhaağnivłusi uvaptiñniñ, aasii pigiraksrağiniğugich uvagut ilisaurrutivut. Umialliqsimanniqu yumagaluağmivsi umialiktitun, piqatauyumiñaqsiłuta atanniqsimannignivsiñni. ⁹Ilaanni isumasuuruña God-mun aqulliqpiağuttipkağasugaluta takłauriruani iñuñni, uvagut tililauruaguut, tigutaagtatun tuqutauyasiruatu, qiniqsitaaliutivluta isuannun akimavlutinj anilğaqtuat takłaurivlutinj, takunnaqtitchukłuta iñuñnullu isağulijnullu atunim. ¹⁰Isumakkusiaqaqtugut isumalluağiitçhualivluta Christ pisigivlugu, aglaalli ilivsiññun isummatigirusi isumaturualivłusi ukpiqtuasii. Aasiisuli uvagut suañaiññiraaurugut ilivsiłi isummatigipkaqtillusi suañjarualivłusi. Kamañaqtualiraummiusi aglaalli uvagut suñitçhualirauvluta. ¹¹Pañmapañmun-aglaan ikarrağmun kaaksiurugut imiğuksiuvlulalu, annuğaagilñiugmiugut, pimaqłuktaqtavuluta, aimaağviñmiugut. ¹²Sigğaqinalgiñmiugut savautigivługich argavut. Uqamaqłuurrukaptu, quviasaaqñiirugut, nagliksaqtitaukaptu igłututirugut.^s ¹³Sañtaukaptu ilammiuğniłuktugut. Irrusiññaruğut pañmapaglu irrusiğigikput suaqłunjisun nunam natigłunjisun supayaam.

¹⁴Aglañitkitka taapkua kanjusaqaqłusi, aglaan silğiqsuqsaaqtusi pivittuagikkaptun miqłiqtuptun. ¹⁵Kisiññaitçhuanik-unnii ilisaurriqağaluağuvsi

^p 3.19 Job 5.13. ^q 3.20 Ps 94.11. ^r 4.4 1 Jn 3.19-21. ^s 4.12 Ac 18.3.

qapinajaisaaktiksraivsiniñnik ukpigiutivsinini, atausisualunmik inunmik piqaqtusi aapaummatun ittuamik ilivsininun, qanuq uvaña aapauruaton ilivsininun algaqsruutiginjagiga tusaayugaagiksuaq, aasii ilivsi anitqinjarusi ukpiqtusi Christ-mun. ¹⁶Tuvraqupiaqtunjaasii ilivsininun. ¹⁷Aasii ikayuqsaqłusi tainna pitquvlusi, tiligiga ilivsininun piviuatagirağa ukpignaqtuagłu Timothy, miqłiqtugimmatun itağa pisigivlugu ukpiqtuagunjanija uvapkun. Itqaqtinniağaasi inuuniagusimnik atausinjuqatigikapkuqaña Christ, uvaña ilisaurrisiptuttauq sumilıqaa añaayyulıqıruani.

¹⁸Inuich ilasi arguanjarut, qainianininasugalunja ilivsininun. ¹⁹Aglaan ullaayasigivsi, Atangum pisuutigikpaga, ilıchugıniaqtunja arguanjaruat tamatkua uqaqpagaqsiniñnaqtılaañannik naagga piqapiaqtılaañannik God-im suaññataanik. ²⁰Qanuq God-im atanniqsimmataa inunjun uqaqsiniñnagınujıchıuq, inuunıguruq God-im suaññataagun. ²¹Sutquyumavisi? Ullagniaqıpsı tatavsagıagłusi, naagga piviuatqaqunmi

Añaayyulıqıruat Allatuutaat

5 ¹Quliaqtuagıpiñagaat allatuun innivlugu akunnavsiniñni, allatuun piłgusigınisanañ akunganniunni ukpınaitchuat. Qanuquvva inuk inuunqatıqasımaruq aapami nulıañannik. ²Naaggauvva arguanjamarusi. Isumaapıa haaqtuksraugaluatısi. Inuk taamna allatuqtuaq anitauli akunnavsiniñni. ³Nayuqtig inıtkaluaññavsi, isumaaluutigıpiagatağıga taamna, irrusiniñktunjaunni nayugmatun ilivlusi aasii isivgiivlunja pisivlugu Atanıq Jesus Christ. ⁴Isivgianıkkıga inuk taamna allatuqtualıvılu. Kasımakavsi ilisimaaniñjavlugu isivgiutıga pisivlugu Atanıqput Jesus, ⁵aıchuuıtıgıraqsrağıgıksi taamna añun Satan-mun nañilıgımauq timimiñni aasii tuquluni, ilitqusia annaurrauyumauq Atanıqput Jesus Christ qaitqıkan.

⁶Uqavıgaagıniqısi nakuunıchıuq. İlisımagıksi mikıruurakkaluum imaksram pıvlaktıchıugaa iluqaan akutaq. Tainnatuttauq pıluun akunnavsiniñni pıpkavısaagıniagımiuq pıluutıvsaamık. ⁷Pıluusıqınası qanuq inuuruksraurusi pıluutailıısi, Christ tuqunjaruq pııqsaqługıch pıluutıvıt. ⁸Jew-guruat itqağmatun qulaurrusıqıvıki niqınaqıvlutın, tuqułıuqı imnaiyaaq sulı niğıvlutın pıvlaksautaitchuamık punnıgmık, uvaguttauq qulaurrusıqımmatun pımmıugıt. Christ God-im imnaiyaañatun ittuq tuqutaunjaruq pisigıvluta, aasılı niğılakput pıvlaksautaitchuıaq punnıq arrıqaqtuaq pıññuagıtunjaunıchıuamık ilımun ittuamıglu, niqıgıñagıglu utuqqauruq pıvlaksautılık punnıq, arrıqaqtuaq uumıkıgıñıgmık pıgiıtchuamıglu. ⁹Aglañarunja ilivsininun tuyuutimni piqatıqauñıñıısi allatuqtınik inunınik. ¹⁰Sıvunıgıñıtıkta suoramıkunni piqatıgıñıaiukapıkıch avuunnaaqtuqulugıch allatuqtauruat mattumani nunami naaggaunni sıññaturat tıglıgayuktıqıpaıllu naaggaunni ukpiqtaurat God-aunıchıuanun, qanuq tainna pıñıagıvsi aullaqtuksraunıaqısi nunamıñ. ¹¹Aglaan tuyunagıvsi piqasıquñıñıısi kınıapayaaq ukpiqtuagıqatıksı pıluusıqıkan allatuunmik, naagga sıññannmik, naaggaunni ukpiqtauruamık God-aunıchıuanun, uqamaqłuurrisuuruamıglu, taññaqtauruamıglu, naagga tıglıgayuktıqıpauruamık. Sumıkunni niğıqatıgıraqsrağıñıtıkıksı tainnasıq inuk. ¹²Sunıagılgıch isıvıgıksrağıvıki ukpınaitchuat? Ukpiqtuagunjaruat kısıisa isıvıgıksrağıvıt. ¹³God-im isıvıgıai tamatkua ukpiqtuagunıchıuat. Anıchıun pıluusıqırauruq inuk akunnavsiniñni.

Uqaqsıtaagıvıñmuutinagıch Ukpiqtuagıqatısi

6 ¹İları uqağlaqtıqagımi ukpiqtuagıqanmıñun, uqağlaqtını ilıuagı-sıpkagıniagıksrağıñıtıkıa isıvıgıqısimun ukpiqtuagunıchıuamun, aglaan

¹4.16 1 Co 11.1; Phil 3.17. ²5.1 Dt 22.30. ³5.6 Ga 5.9. ⁴5.7 Ex 12.5. ⁵5.8 Ex 13.7; Dt 16.3. ⁶5.12-13 Dt 13.5; 17.7.

ihuaqsipkağumiñağaa ukpiqtuağunaruamun. Kanjusuktuksraurusi ukpiñaitchuamun ihuaqsruqtinnavsiuq. ²Naluvisi tamatkunuja ilaaguaqtaunjaruanun God-mun isivgigumaaqtilaanjanik nunam iñunji? Isivgigumaağniqavsigik ihuaqsrugumiñağaa-luağmigisi anjijitchuat uqağlaqutit. ³Nalummivisi-suli isivgiyumaqaqtilaaptijnik isaguliñnik? Nalupqinaitchuamik ihuaqsiriyumiñaqtugut uqağlaqutinik pañmapak iñuuniptijn. ⁴Tavraasii tainna uqağlaqutinigniguvsi ihuaqsrugaksranik, isivgigsik-sraqtuksraunitchusi iñunmik pisuiññiqsrauyumiñaqtuamik añaayyuliqiruani. ⁵Kanjusaagñaqsaagaluağivsi. Iñuitpaimña atausiuramik-unnii akunnnavsiññi isumattutiqaqtuamik ihuaqsiriyumiñağluni uqağlaqutiñiñnik ilauruat ukpiqtuanun aniqatinun. ⁶Unauvva piłgusigihhaagiksi. Aniqatim uuma uqağlaqutini allamun aniqanmun, ihuaqsipkağniagaqsiragigai ukpiqtuağunjitchuamun isivgigsimun. ⁷Uqağlaqutiqağniq avanmun sivuniquaqtuq akiilipkaqtuamik piłunmun. Uqağlaqutiqağsaaniğmiñ, killukuaqtausitchiunnii, saglutaqtausitchiunniilu. ⁸Aglaan-uvva ilivsi killukuaqtañhamaağniqsusi saglutaqtağutugillu allat, nanmiñiq-unnii aniqatisi ukpiğunmi. ⁹Nalupqinaitchuamik ilitchuğinjarusi tamatkua iñuich nalaunjanajaitchuat sivuğaani God-im qilañmukkumiñaisilaanjanik, God-im atanniqsimavianun. Sagluqiraunasii, iñuuruat piłunmi tamatkualu ukpiqtuat God-aunjitchuamun, allatuqtillu naaggaunnii atunim timiqagałuanjağmiñ atutitruat pigiitchuakun, ¹⁰naaggaunnii tigguuraqtit signaturuallu taanjaqtillu uqamaqtuuririllu tigligayuktqipailu qilañmukkumiñaitchut God-im atanniqsimavianun. ¹¹Qajaavlugu ilasi tainnasiunjagaluağmiruat. Aglaan pañmapak salummaqtaunjavlusi piłutivsiññiñ, ilaaguaqtauvlusi God-mun, aasii ilaan akuqtuqłusi nalaunjarualivlusi, qanuq Ataniq Jesus Christ tuqujaruq pisigivlugich piłutisi, aasii God-ipta Ilitqusigiksuana ukpiliqsinnjağaasi.

Atuqsigik Timisi God Nangausiaqagumiñaqsilugu

¹²Supayaat piñailaunjitchut uvamnun, tainna uqağurusi. Aakkaluaq, aglaan supayaat anniqsuiñhaiññalainmiut. Supayaat piñailaunjitchut uvamnun. Aakkaluaq, aglaan supayaamun atanniqsimaqtitchumiñaiñmiuja. ¹³God savañjaruq niqimik nigiraksrauvlugu aqiaqqumiglu niqim akuqtuqtiksranjanik, naaggaavva God-im maqulipkağniagik iluqaaktun. Aglaan iñuum timaa savaagunajitchuq, allatuutigitqulugu. Aglaan savaaguruq savautigitquvlugu Ataniğmun, aasii Atanğun ałalataksrağigaa. ¹⁴Tainnatuttauq God-im anjipkanjamatun Ataniq tuqqunmiñ, uvaguttauq anjipkağniagmigaatigut ilaan suanjataata. ¹⁵Nalupqinaitchuamik puttusirjarusi Christ-mun pigitilaanjiñnik timisi. Timaan ilagimmatun itkai. Taamna tainnainman, uvaja tiguniaqpigu ilaja Christ aasii ilaliutipkağlugu ağnamun allatuqtimun? Naaggapiagataq. ¹⁶Nalupqinaitchuamik puttusirrusi anun ilaliutiruaq inmiñnik ağnamun allatuqtauramuñ timiqasititilaanjanik, qanuq Bible-ni ağlausimaruq inna, “Malğuruak atausinjuğniagtuq.”^a ¹⁷Aglaalli iñuk ilaliutiruaq Ataniğmun atausinjuqatauruq ilaanun ilitqutchimi. ¹⁸Suuramikunnii piłusiqinasii allatuutikun. Iñuk piłuksikami allanik piłutitnik, piłuksisiqalaitchuq timimiñnik. Aglaan iñuk piłuksikami allatuutikun, ilaa piłuksiruaq atuqługu timini. ¹⁹Iłisimapiagataqtusi timisi añaayyuvigitilaanjiñnik Ilitqusigiksuamun God-im aitchuutiginjakkajanun ilivsiññun. Ilivsiñnik pigijnitchusi, ²⁰qanuq tauqsiağurusi akiliqłusi tuqqaanañ Jesus. Taamna pisigilugu, ałalatchigik timisi God nangausiaqagumiñaqsilugu.

Apiqutit Katitinnikun

7 ¹Pañmapak sivuniğilavut qanuqirrutit tuyuutitigun apiqsruqtuutigirasi. Piłlutaauruq anun nuliagitkumi. ²Aglaan pisigilugu ikñigutchtaitauniagñiq

^a6.12 1 Co 10.23. ^a6.16 Gn 2.24. ^b6.19 1 Co 3.16; 2 Co 6.16.

allatuunmun, inŭllaa nanmiñiq nuliaqaġli suli aġnallaa nanmiñiq uiaqaġluni. ³ Anun tañjiimaqtuksrauruq uiguruam piraksrañiñik nuliamiñun, tainnatuttauq aġnaq piruksraummiuq uimiñun. Avamun anniqsuutigiiksuksrauruk pigiraksraġikkaġmikkun. ⁴ Nuliaguruam kisimiñun pimaagtugumiñaitkaa timini, uinŭata pigimmigaa. Tainnatuttauq uiguruam kisimiñun pimaagtugumiñaiñmigaa timini, nuliañan pigimmigaa. ⁵ Pisunŭirrutinatik avamun aglaan sivunniullañaguptik qanutun killiksriġlutik añaayyuuqtuallagniksraptiñun. Aglaan atautchimuvsaagumautik, ilaanni Satan-gum ikġigutchaktinniaqpiagaatik pisigilugu añaalalluatalguinñiqtik ilivsiñun. ⁶ Taamna uqausiġigiga, tuvaaqatinigukpan inuk piñaġumiñaqsivlugu, pitqurriutipiaglugu piñitkiga. ⁷ Piyummatigigaluaġmigiga inupayaaq inuuniallatquvlugu tuvaaqatailluni uvaptuttauq, aglaan ukpiqtuallaat inmikkun aitchuusiaqaġlutiñ God-miñ, ilañich tuvaaqatinikkumiñaqłutiñ, aasiivsauq allat tuvaaqataillutiñ.

⁸ Tuvaaqatininaitchuanun uilġañaruanullu uqallaktuña, iħuaqtuagunivlugu ilinich itpata tuvaaqataillutiñ uvaptun. ⁹ Aglaan añaalattaġilguitparrun inmun qaunakkutilluataq tuvaaqatiniktuksraurut. Qanuq iħuaħhaaqtuq tuvaaqatiniktuni, ataramik nagriagipkaġniġmiñ timim pisuutaanun.

¹⁰ Tuvaaqatininarianun piraksriiruna, ami uvañapiañilaq aglaan Ataniq, nuliaguruuq avinnani uimiñiñ. ¹¹ Aglaan avinniġumi, tuvaaqatailaġli naaggaqaa ilammiutiqiġli uimiñun. Aasiisuli piraksriiruna uiguruam avitaksraġiñitkaa nuliani.^c

¹² Allanulli uqallaktuña, Ataniñilaq, kiñaliqaa aniqan tuvaaqatiqaqtuq ukpiqtuagunitchuamik, aasii aġnaata iviġaumagilugu inuusatiginiña ilaa, ilaan avitaksraġiñitkaa aġnaqtin. ¹³ Tainnatuttauq kiñaliqaa aġnaq tuvaaqatiqaġgumi ukpiñaitchuamik, uinŭata iviġaumagilugu inuusatigikpagu, aġnaata avitaksraġiñitkaa uini. ¹⁴ Qanuq ukpiñaitchuaq uinŭata uisunŭuqataunavluni ukpiñaruanun nuliamiñun katitinnamin, qalliħhaaqtuq God-mun tuvaaqatininaiñiġmiñiñ ukpiqtuamik. Tainnatuttauq ukpiñaitchuaguluni nuliaguruuq qalliħhaaġmiuq God-mun atausiñuqatiginavlugu uiniħtaani ukpiqtuaguruuq. Tamatkua tainnainñitpata, miqħiqtsi avinñanayaqtut God-miñ, tainnainniġmata ilinich ilaaguaqturut God-mun. ¹⁵ Aglaan ukpiñaitchuaq tuvaaqatauruuq avitchuaqsikpan, tainna piñi. Tainna pianikpan, ukpiqtuaguruuq, anun naagga aġnaq, pituummiñaiqsuq tuvaaqanmiñun. Qanuq God-im quqanaġaatigut inuutquvluta anuyautairrunmi. ¹⁶ Nuliaguruatiin, avinñitkupku uigikkan ilaanni annaurraupkaġniagiñ. Tainnatuttauq uiguruatiin, avinñitkupku nuliaġikkan ilaanni annaurraupkaġniagmiñi.

Iñuusitchi God-im Inuutqutaa Tuvraġlugu

¹⁷ Aglaan sivunniiguvsu tamatkuniña nalupqiginillugu piyumausi inuutilaqaqi God-im sivunniutaa tuvraqlugu ilivsiñiñun, illusi irrusiġinaravsiñiñi ukpiqqaqavsi. Taamna pitqurriutigigiga iluqaiñiñun añaayyuliqiruanun sumiliqaa. ¹⁸ Uvvauna sivuniġigiga. Ukpiqtuagunaruuq nalunaiññutaqaaniñagumi timimiñi Jew-guruatun, ukpiqtitaunaiññagmi, piñiñiatañaiññiñun nalunaiññutani. Aasiivsauq ukpiqtuagunaruuq nalunaiññutchiqsaunaiññagmi Jew-guruatun, naluna inñutchiġniataktuksraunaiñmiuq. ¹⁹ Qanuq nalunaiññutchiqsauniq naagga nalunaiññutchiqsaunaiññiġlu suliqtaunitchuk God-mun. Naumahaaqtuq kamagiruni God-im pitqurani. ²⁰ Inupayaaq inuuruksrauruq irrutchimi irvigikkaġmiñi ukpiqtitaupqaqami. ²¹ Kivgauruagunavich ukpiqtitaupqaqavich? Suliqutiginagu. Aglaan atañġisitauyumiñaguvich, piñiñaktaagisaġniagumagiñ piviksriqsauguvich. ²² Inuk kivgaulaġmi ukpiliqsaunaruuq Ataniġmun, atañġitchuq

^c 7.10-11 Mt 5.32; 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18.

Atangum sivuḡaani. Tainnatuttauq iñuk kivḡaunitchuaq ukpiliqsitaukami, Christ-mun kivḡaliutiruiq. ²³Christ tauqsinqaasi, akiljūtivlusi tuquvluni pisivlusi. Tavraasii ilaa kamagilhamaagaksragigiksi tamatkunajjaunnii atanauraauruaniñ nunami.

²⁴Tavra aniqatiit qanusipayaami irviqarḡagumi iñullaa ukpiqtitaquqaaqami, tavrani illi piqatigilugu God.

Apiqutit Tuvaaqatiniḡaitchuatigun Uilḡararuatigullu

²⁵Paḡmapagli sivuniḡilugich tuvaaqataitchuat, pitqurrituksraitchuḡa Ataniḡmiñ. Aglaan ukpiḡnaqtuaguvluḡa kivḡaunimni nagliktuutaagun Atangum, qaitkiga uvaḡa isummatiga. ²⁶Isumaruḡa nalaunḡanasugalugu iñuk iñuukpan irrusiḡikkagmisun, pisigilugu tavraḡuqtuaq ihuillugun. ²⁷Tuvaaqatiqaqpich? Avinniaqsanak.

Tuvaaqataitpich? Tuvaaqataiḡaaḡiñ. ²⁸Aglaan tuvaaqatinikkuvich piḡuksinitchutin. Suli niviaqsiaq tuvaaqatinikkumi piḡuksinitchuq. Aglaattauq tamatkua tuvaaqatiniktuat isumaaluutiqaḡhaaḡniaqtut tuvaaqataitchuaniñ, aasii taavrumaruḡa isumaaluutivsaaksramiñ piisitchukkivsi. ²⁹Uvva una sivuniḡigiga aniqatiit.

Savaurriksraq Ataniḡmik siviklipiagataḡman, paḡmaparuḡmiñ-aglaan tamatkua tuvaaqatiqaqtuat savautilirruḡ Ataniḡ tuvaaqataitchuatun ililutin. ³⁰Tainnatuttauq ipiqtusuuḡit, naagga quviasuuḡit, naagga suḡalḡich piñailutchiqsuqtaksraḡinjtikaat igut savaurriñiksrapḡtiḡniñ Ataniḡmik. ³¹Tamatkualu atugaqaqtuat nunam piḡiñik piññagniaqsiiññagnimun iñuunḡaiḡlutiḡ, qanuq manna nuna suḡauttaqtuummaḡmi piiḡumaaqtuq.

³²Isumaaluutiqaquḡitkivsi. Tuvaaqataitchuaq isumasunaiññaguuruq qanutchikun savautiyumiñaqtilaaruḡanik Ataniḡ, ataramik iviḡaguklugu. ³³Aglaalli tuvaaqatiqaqtuaq isumasunaiññaguuruq nunam suḡautaruḡiñun, qanuḡlugu iviḡagumavlugu nuliiani. ³⁴Tainnainniḡman, iviḡagniatagligik iluqaaktun Ataniḡlu nuliianiḡ. Tainnatuttauq tuvaaqataitchuaq aḡnaq isumaqasunaiññaguuruq qanuḡluni savautilluatapiaguḡmiñaqtilaaruḡanik Ataniḡ iñuḡgunmiñik iluqaanik. Aglaalli tuvaaqatiqaqtuaq aḡnaq isummatiqasunaiññaguuruq nunam suḡautaruḡiñik, iviḡagumavlugu uini. ³⁵Uqautigivsi tamatkuniḡa ikayuqsaqḡusi, suli iñuuniaguḡniḡ sigḡiḡnaiqsasḡlugu ilivsiññun. Pitqugivsi sunik nalaunḡaruḡanik savautilluataquvlugu Ataniḡ pisuqtulaavsisun avigaaruḡaiḡlusi.

³⁶Iññuk piksrautigiiksinguaruak katititchuḡaruḡaiḡuminiḡ pisigilugu savaurriñiḡ Ataniḡmik aasii aruḡitum piḡluatapiaruḡaiḡpagu tuvaaqatiksrautini katitinḡaiḡgataḡlutiḡ utuqqalisaiaññagmipkaḡlugu suli ilaan pisuutini ilaanun suaruḡavluni, katitillik. Taamna piḡluutaruḡiḡuḡ. ³⁷Aglaattauq aruḡun sivunniparuḡagumi katitinḡisaaguḡluni nuliaksraunmiñun, isumaqaguḡmi katitinḡisaallaguḡluni pisigilugu aruḡalluataḡlugu kipiḡniḡgutini nuliaksraunmiñun, katitinḡisaaguḡmi piḡluataḡmiuq.

³⁸Tavra taamna katitittuḡaḡ nuliaksrautigikkaḡmiñun piḡluataqtuq aasii taamna katitinḡaitchuḡaḡ piḡluataḡhaaḡniaqtuq.

³⁹Nuliaguruḡaḡ pituummiruḡ uimiñun iñuuniqtutilaaruḡatun uini. Uiguruḡaḡ tuqukpan, nuliaguruḡaḡ ataruḡitchuḡ tuvaaqasiutisukkumi kimik pisukkumi, aglaan uiniḡluni ukpiqtuaguruamik. ⁴⁰Aglaalli uvaḡa isummatimni quviasuḡhaaḡniaqtuq kisimḡiḡuḡtuḡagumi. Piraksriḡasugigivsi taavrumiḡa ilitqusiḡiksuaruḡaniñ God-im.

Apiqun Niqitigun Aitchuutauruatigun Iñuuraqaruḡun

8 ¹Paḡmapak tuyuḡivsi sivuniḡivlugu tuyuutivsiññi apiqsruutiksi, niḡiñikun niḡinik ilaaguḡtaaruḡaruḡanik iñuuraqaruḡun. Taavrumuuna apiqsruutikun, iñupayaḡ isumaqatuḡ ilisiḡmaḡhaaḡasugaluni allaniñ ukpiqtuaguruaniñ. Tainnatchim ilisimmatim iñuk kamasaaḡutiqaḡtitkaa, aglaan pivuḡtaḡqutim suaruḡasiḡaaḡai ukpiḡutiḡich ukpiqtuat. ²Kiñaliqaa isumaqaguḡmi ilisimasiñasugalugu

sunapayaq, ilisimanaqtisiññaġaa nalutilaani. ³Aglaan iñuum piviuatġikpaunġ God, ilaa ilisimammigaa God-im inmiñun pigitilaanjanik.

⁴Aasiuvva niġiñnikun niqimik ilaaguaqtaunjaruamik iñuuraqpañnun, ilisimarugut iñuuraqpak uumanjitchuq, sulī allamik God-aitchuq aglaan God atausiuruq. ⁵Iñuich-unnii isumagaluaqpata iñugiakkasugalugich god-it qilañmiļu nunamiļu, aasii taiļugich god-inik atanigniglu, ⁶uvagulli ilisimarugut atausisualuñmik God-mik Aapamik, savañaruamik supayaanik, sulī ilaa pisivlugu iñuurugut. Ilisimammiiugut atausisualuñmik Ataniġmik, Jesus Christ-mik, ilaagun supayaat savaaguñavlutiñ, sulī ilaan aitchuñagaatigut iñuggunmik isuitchuamik.^d

⁷Taamnaaglaan ukpiqtuat ilañisa nalugaat. Iñuuniqtutilaamiktun isumasuñavlutiñ iñuuraqpaich uumapiagásugalugich, aasii niqit ilaaguaqtauruat iñuuraqpañnun ilaaguaqtaunasugalugich ilumutun god-auruamun. Aasii pañmapak niġisaqamiñ tamatkuniña niqinik, tutqiiññaqasivlutiñ, isumavlutiñ piļuksiiñasugivlutiñ. ⁸Niqim nalaunñasipkaġniañjtkaatigut sivuġaani God-im. Niġigupta piļuksilaagñiañjitchugut, sulī niġiñitkaluaġupta nalaunñasilaagñiañjimiugut. ⁹Qaunaklaagłusi-aglaan. Irrusiqaġaluaguvsi niġiļļalusi tainnatchiñiik niqinik, niġġiñasi, tutqiiñsaagñiaġuvsiuñ aniqan ukpiġutaani suañaiļhaaqtuq ilivsi ukpiġutivsiñiñi. ¹⁰Qanuq kialiqaa suañaiļñuni ukpiqtuaguruam tautukkumisi niġipkaqtillusi iñuuraqpaum añaayyuviani, ilivsi ilisimaruasii iñuuraqpaich uumanjilaanjanik, qapiñaisaaqtauviaqtuq niġiyumiñaaqsiluni niqimik ilaaguaqtauruamik iñuuraqpañnun. Suañaiļñuni ukpiqtuagugumi aasii tutqiiļiļuni, ¹¹ilaa piļuksipkaqtauniaqtuq ilivich niġiñipkun. Tainnaqtitkupku, ilivich kanjisisiqañhaagñipich suksraunġiqsinniaġaa suañaitchuaq ukpiqtuq. Christ tuquñammiruq taamna aniqan suksraunġiqsautquñiļuġu. ¹²Tainna piļuksikavich anniġiñ aniqatin, ilaa suañaiļluqtuamik ukpiġutiqaqtuq, piļuksimmiutin Christ-mun.^e ¹³Taamna tainnainniġman niqi patchisaukpan aniqanma piļuksiiñik-srañanun, suoramikunnii niqituġniañjitchuñ patchisauñiļluñja aniqanma piļuksiiñiksrañanun.

Tilirauruam Ataniġnaqtuñi

9 ¹Nalupqinaitchuamik ukpiqtuaguruñja atanġiqsitaunjaruq. Atanġum tiliraġiġaaña allatituttauq tiliraunjaruatun, qanuq tautuñagiga Jesus Ataniqput, sulī ilivsi ukpiqtuagunjarusi Ataniġmun uvañja alġaqsruñiñipkun.^f ²Allat iñuich uqagaluqpaata tiliraunjiñiñiļuñja, tiliraupiañaniraksraġigivsiñja, qanuq ukpiġutiksi ukpiġnaqsilġutauruq Ataniġmun tiliñatilaamnik alġaqsruitquvlunja tusaayugaagiksuamik.

³Taavrumiñja kigġutiqaġuuruñja iñuñnun arguasuguuruuanun Ataniġmun tiliñatilaamnik. ⁴Nalaunñaruq allatuttauq iñuktitudun pamataugupta. ⁵Nalaunñammiiuq uvaptiñnun tuvaaqasiqpatigut nuliaguruam iglauragikapta, tainnatuttauq allatitudun tilirauruatun, Ataniptalu aniqatiñisun, Cephas-tullu. ⁶Kisimñuk Barnabas-lu uvañalu savaktuiññaġlunuk iñuggutiqaqtuksrauviñuk, pamatchiugaqtillusi allanik iñuñnik? Tainna piraksraġiñjtkiptiguk. ⁷Iñupayaaq akiliiļaitchuq añuyaktiġuqsaqami. Sulī iñupayaaq nautchirriikami grapes napaaqtuayaañiñiñik niġiļaunnani siġñiañiñiñik piļaitchuq. Sulī iñupayaaq pamiqsaaqtuq immuliviginiagñagich piļaitchuq. Tainnatulli iñuk tilirauruq alġaqsruitquvlugu pamataksraġiñitkaluaġmiuq inmiñik. ⁸Uvañja, iñugruññauruñaa, taamna tainna uqallausigivigu? Naumi. Tainna pitqurat ilisaurrimmiut. ⁹Pitqurani aitchuutaunjaruani Moses-mun aglausimaruq inna, “Siggugutituġniañjtkiñ qimukti

^d8.6 Mt 2.10; Jn 1.3; Ro 11.36; Eph 4.6; Col 1.16. ^e8.12 Mt 25.45. ^f9.1 Ac 9.3-6; 1 Co 15.8; Ga 1.11-16.

naaggaqaa qakiqtaqtitun akimasaqłuni qakiqtaqtuaton. ²⁷ Anjalalluataqtuŋa uvamnġk, suli atanniqsġmagġga timġga, ilaanni algaqsruiŋaqqaagłunġa allanun, nalliu mmataŋiŋaqsualġnasugaluŋa.

Kiliktuusiat Iŋuuraqpaktġgun

10 ¹ Aniqatiit, itqaqsġuŋ suna piŋatilaanġnik iŋilgaan maŋŋuuptġŋ-nun nunaglukuami. Nuvuyanata God-im aullatiŋagai iluqaisa, suli iluqağmiŋ pisuanarut paliumaruakun nunakun ikaaqługu imaŋ. ² Tamatkunuuna nalautamikkun nuvuyakullu imikullu piqasiutiŋarut Moses-mun, aasii tamatkunuuna paptaiqsauimmatun piŋarut Moses-mun. ³ Aasiisuli iluqağmiŋ niqġqanarut God-im pamarrutiŋiŋġk aliugnaqtuakun, ⁴ iluqağmiŋ-suli imiqağmiŋ-lutiŋ imiğmiŋ God-im pamarrutaanġk aliugnaqtuakun. Qanuŋ imiğġnagaat imiŋ maqipkaqtġtġuraŋ aliugnaqtuakun uyağagruağmiŋ, aasii taamna uyağagruağ arrġlisauruŋ Christ-mun. ⁵ God-im qaunagilluatağaluŋnaisa, iŋugiagnġqsrat iviğauimmatġiŋaitkai, aasii ilaan suksraunğġqługich nunaglukuami. ⁶

⁶ Tavra tamatkua piŋaruat taimani kiliktuutaurut uvaptġŋnun, kilikłuta kipiğniŋuqunġłuta pġiitichuanun, maŋŋuuruat piłğusiatitun. ⁷ Ukpiqtaunasi sunun God-aunġichuanun taipkua ilaŋġsa piłğusiatitun. Taavrumuuna aglausimaruŋ Bible-ni inna, "Iŋuich aqvinŋarut niqinaqġsaŋłutiŋ imiğukłutġglu, aasii makinmiŋ-lutiŋ uamitchukłutiŋ. ⁸ Allatqtaunġtcha taipkua ilaŋġsitun, 23,000 tuqummata uvlumi atautchimi. ⁹ Uvaguŋ uuktugaksrağġiŋitkġkput Atanğum qimmaksaliyairrutaa taipkua ilaŋġsa piłğusiatitun, suksraunğġqsauruŋ tuqunaliŋnun nimġgianun kiŋmaqtġługich. ¹⁰ Suli uqamayuktusraunġtchugut ilaŋġsa-suli piłğusiatitun, suksraunğġqsittuat isağulganun tuqutim. ¹¹ Iluqağmiŋ tamatkua nalautagġkkanġch piŋarut ilinġiŋun, uvaptġŋnun arrġlisautquvlugich, suli aglaaguvlutiŋ uvaguŋ kiliktautquvluta piłuksitqunġłuta, uvaguŋ iŋuuruaguŋ aqullġğni uvluni. ¹² Tavraasii kiŋnaliqaa isumaqağumi suaŋarualġluni ukpiğunmiŋni, qaunagġli piłuksisunġlłuni. ¹³ Qanupayaŋ ikłġgutçhaktinnġaqtuaguvich, tainnatchikuttauŋ iluqağmiŋ iŋuich ikłġgutçhaktinnġaqtuammiut. Aglaan God ukpiğnapġaqtuŋ, ikłġgutçhaktinnġaqtu upkağniaŋitkaatin qaunġğługu manimmiyumiŋakkan. Ikłġgutçhaktinnġaqtuaguvich, ilaan akimmasiğniagaatin akimayumiŋaqsġlutin. ¹⁴

¹⁴ Taamna tainnainman, uvana piviuttağivlusi aniqatiitkaa, ukpiq-tuksraunġpiaqtusi sunun God-aunġichuanun. ¹⁵ Uqautġivsi isumaturuaton iŋuktun ilivlusi. Isivğġqsġgik ilivsiŋniŋk uqaluŋma ilumun itilaanat. ¹⁶ Atanğum nullautçġvianġk pikapta, suli imiğłuta qallugauramiŋ quyyatiŋiŋakçhaptġŋniŋ ilaanun, iluqata piqatiŋiŋsinmatun pisuurugut, ilaŋiutiŋiŋmi anniqsuusianun Christ maqipkaqtuŋaruamiŋ auŋaniŋ. Suli niğġkaptġŋni Christ atautchimiŋłuta, ilaŋiutimmatun pisuummiugut anniqsuusianiŋ piruaniŋ Christ timaaniŋ tuqutaunaruamiŋ uvaguŋ pisivluta. ¹⁷ Aasii pisivlugu iluqata niğniŋqput atautchimiŋ punniğmiŋ, uvaguŋ atausiŋuqtġtġaurugut atautchisun timitun. ¹⁸ Uktuutġgilugu una, isummatġisġgik Jew-guruat piłğusġŋich. Tamatkua niğisuuruŋ niğrutġnik aitchuutaunaruaniŋ ikipkaiviŋmi piqasiutġsuurut God-mun. ¹⁹ Uvva ilġsautiniłukkiŋviŋ tamatkua niqit aitchuutaunaruat iŋuuraqpau-nun suunġtchut, iŋuuraqpaitçhauŋ suunġmatun. ²⁰ Sivuniğġgġga ukpiŋaitçhauŋ aitchuikamiŋ ikipkautġnik iŋuuraqpauŋnun, aitchuirit ġlitqusiŋłunun God-mun piğaluğnatiŋ. Piqasiŋsuutġqunġtġkġviŋ ġlitqusiŋłunun. ²¹ Imiğniaŋitkġsi tapillugġk qallugauranalu Atanğum qallugauranallu ġlitqusiŋłuiŋ. Ilaŋiutiŋyumiŋaiŋmiusi

¹ 10.1 a Ex 13.21-22. b Ex 14.22-29. ^m 10.3 Ex 16.35. ⁿ 10.4 Ex 17.6; Nu 20.11. ^o 10.5 Nu 14.29-30.

^p 10.6 Nu 11.4. ^q 10.7 Ex 32.6. ^r 10.8 Nu 25.1-18. ^s 10.9 Nu 21.5-6. ^t 10.10 Nu 16.41-49.

^u 10.13 Mt 6.13. ^v 10.16 Mt 26.26-28; Mk 14.22-24; Lk 22.19-20. ^w 10.18 Lv 7.6. ^x 10.20 Dt 32.17.

Ataŋgum niġġiviŋiññiñ iłaŋjuutilusiġu niġġiviŋiññiñ ilitqusiġuich.^y ²²Ataŋgum qinnautipkaġniaŋaiqs, qanuq iġisimarusi suaŋaħaŋaŋitchugut ilaaniñ.^z

²³Supayaat piñailaunġitchut, tainna uqaġuursi. Aakkaluaq, aglaan iłaŋjich ikayuutaulaitchut iñuum ukpiġutaanun. Supayaat piñailaunġiññigisi, aglaan iłaŋjit-suli qapiŋaisaagutaunġitchut iñuum ukpiġutaanun.^a ²⁴Piġutchiñi nalaunġanasugalugich pisuukkavsiññi, anniqsuqsasħaaglugich siłallisi piraġutitchi, ilivsiññuħiñaq piñaigłusi. ²⁵Niġġisiuŋ sunapayaaq tunirauruaq niqipianik tuniuqqaiviŋmi salapqiiñiaŋaiġłusi qanusipayaamik nalupqitchautiksramik isumami, ²⁶qanuq Bible-ni uqaluk aglausimaruq, “Nuna Ataŋgum pigigaa, suli sunapayaaq nunamiittuaq.”^b ²⁷Iłaŋata ukpiqtuagunġitchuat aiyuġaaqpaŋi niġiyaqtuqulusi aiyuġaaqtauniġuvs, niġġisiuŋ sunapayaaq inillaktauruaq sivuqavsiññun salapqiiñiaŋaiġłusi qanusipayaamik nalupqitchautiksramik isumami. ^{28,29}Aglaan iñuum uqallaatikpaŋi inna, Taamna uvva niqi ilaaguqtaunġaruq iñuuraqpaŋnun, tainnaqpaŋi niġġiñagu, pisigilugu taamna kiliksiruaq ilivsiññik, qanuq nalupqisuktuni isumamiñi nalaunġatilaanġanik niġiruni kilikkaasi. Ilaanni apiqsriñiaġuġnaġmisi, summanmiuvva niġiġlaniga aŋalanniagmivaun iñuum allam?^c ³⁰Niġiġlaaniġniġuma supayaamik quyyatigijakkamnik God-mun, summan iñuich paŋiñiaqpaŋa niqitigun niġikkapkun?

³¹Innauvva ittuq. Niġiñiqsiġu imiġniqsiġu naagga sunapayaaq pikkaqsi, God-im naŋġausiaqautigillaliuŋ. ³²Sumik piññasi piñailutchiutauyumiñiaqtuamik iñuich ukpiqtuagunġiksraŋannun, Jew-gugaluqpaŋa, Greek-gugaluqpaŋa, naaggaunni God-mun aŋaayyuliqiruanun. ³³Piraġutitchiġi uvaptun. Iviġaġniġuħaagagigitka iñupayaat supayaatigun pikkapkun. Uvamnun anniqsuġniaħaalaitchuŋa, aglaan allat annaurrautqugaluqġugich.

Agnaŋ Matuqagaksraġigaich Niaqquitiŋ Aŋaayyuruani

11 ¹Piġusiqaġitchi uvaptun tuvraiñiaġmatun Christ-mik.^d ²Nangagivsi pisigivlugu itqamaniqsi, tuvraiñiqsiġu iġisaurrutigijakkamnik ilivsiññun.^e ³Aglaan kaŋiqsitquġivsi Christ-gum qaukiutilaanġanik iñupayaamun, iñuum niaquġimmatun. Tainnatuttauq, uiguruq niaquummatun inmiuq aġnamun, aasiisuli God niaquummatun Christ-mun. ⁴Kiñaliqaa aŋun aŋaayyuruq naagga uqaqtauruq God-mun nasaqtuqłuni iġisimanaqtiŋitkaa Christ qaukġigitilaanġanik inmiñun. ⁵Suli kiñaliqaa aġnaq aŋaayyuruq naagga uqaqtauruq God-mun niaqquni matuiġlaaġlugu iġisimanaqtiŋitkaa uiñi qaukiutilaanġanik inmiñun. Inmiñik nalliummatinialaruq aŋunmiŋnun, nutchani iġivlugich kivraŋaruatun aŋutitun. ⁶Aġnam matuġniġanġitkumiŋ niaqquni, saliraksraġigai nutchani aŋutitun. Aasii kanġunaġniqpan aġnaq salinamman, matuġniġliuŋ niaqquni. ⁷Aŋutim matutugaksraġiŋitkaa niaqquni qanuq ilaa savaaġuŋaruq irraŋiatun God-im, aasii salapqisimavlugi God-im kamanautaa. Aġnavli salapqiaġaa aŋutim kamanautaa.^f ⁸Aġnaġliasii savaaġuŋaruq aŋunmiñ. Aŋun savaaġuŋaitchuq aġnam-iñ.^g ⁹Aŋun savaaġuŋaiñmiuq anniqsuqsagługu aġnaq, aglaan aġnaq savaaġuŋaruq anniqsuqsagługu aŋun. ¹⁰Tavra aġnam matutuqtuksraġigaa niaqquni nalunaiñġutaulugu ilaan qaukġiqaqtilaamiñun aŋunmik, isaġulġich iluqaġmiŋ tautuġlugu suqpaġiŋitchumagaat. ¹¹Aasiivsauq Ataŋgum sivunniugutaani aŋutillu aġnallu anniqsuutigiġksuŋrauniqsut avanmun, ¹²qanuq aġnaq savaaġuŋagaluaqtilugu aŋunmiñ, aŋun paŋmapak animmiraqtuq aġnamiñ, tamarra supayaat qairut God-miñ.

^y 10.21 2 Co 6.15-16. ^z 10.22 Ex 20.5; Dt 32.21. ^a 10.23 1 Co 6.12. ^b 10.26 Ps 24.1; 50.12; 89.11.

^c 10.28-29 1 Co 8.7-12. ^d 11.1 1 Co 4.16; Phil 3.17. ^e 11.2 2 Th 2.15. ^f 11.7 Gn 1.26-27.

^g 11.8-9 Gn 2.18-23.

¹³Nalaunqatilaqsiuq ilivsiñnik. Ağnaq añaayyugumi God-mun niaqquni matuillugu nalaunqava? ¹⁴Ilivsi ilisimarusi ilisautiraksraitchusi ajun nuyaqtusiruaq kanqunaqtilaanjanik. ¹⁵Aglaan ağnam nuyaqtuniña qiniyunaqsiłgutauroq ilaanun. Qanuq nusani aitchuutaurut ilaanun matugitquvlugich. ¹⁶Kiñapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, uvagut piksraitchugut allamik pilgutchimik, naaggaunnii añaayyuliquirañi God-im.

Atangum Nullautchigvia

(*Matthew 26.26-29; Mark 14.22-25; Luke 22.14-20*)

¹⁷Aglaan ukunuuna ilisaurrutitigun nanganjtkivsi, qanuq katinnavsi atautchimun anniağutiłhaaguserusi nakuurualiqiniğmiñ. ¹⁸Qanuq-uvva añaayyuliaqavsi inmikkuanañasiñisuugaasi. Tainna kilgusiaqanaruña, aasii taamna ukpiğikavsakkiga. ¹⁹Qanuq inmikkuanañasirağagniq ittuksrausugnağniqsuq akunnavsiñni, tamatkua ilumun ukpiqtuaguruat satqummiquvlugich. ²⁰Katinnavsi atautchimun, Atangum nullautchigvianik niginjitchusi, ²¹qanuq niginiğmi, iñullaa isagutiraqtuq ilaan niqaunmiñnik, allali iñuk kaaktillugu allasuli imiñasivluni. ²²Suvisi? Aimaagviquqtusi nigğiviksranik imigviksraniglu. Suñiğagigisi añaayyuliquirañi God-im tutqiisaaqługich tamatkua piksraitchuat. Qanuq uqallagniaqpiq ilivsiññun? Nangagnaqpiisi taavrumuuna? Naagga, nangagnañanjtkivsi.

²³Qanuq Atangum salapqinagaa uvamnun ilisaurrutigijnakkağa ilivsiññun una. Taivrumanii unnuami aitchuutausağviniğmiñ, Atangum Jesus tiguñagaa punniq, ²⁴aasii quyyatigiqqaqlugu God-mun, ilaan avguñagaa aasii uqallakłuni, Tavra taamna ittuq timiptun aitchuutigikkaptun tuqqutivlusi. Tainna pisiuñ itqautigilugu uvamnun. ²⁵Tainnatun-suli ilaan tiguñagaa qallugauraq wine-mik imalik nul-lautchianikamiñ, uqallakłuni, Una wine qallugauramiittuq ittuq uvana auptun maqipkaqtayumaaqtuatun, God nutauruakun sivunniugurriyumiñaqsiługu iñunñik tuqqutipkun. Imiguvsiuñ piyomagiksi itqautigilugu uvamnun qanutun akulaisigilugu imiğaluaguvsiuñ.^h ²⁶Tavra qanutun akulaisigilugu nigiguvsiuñ punniq imiğlusilū qallugauramiñ, taavrumuuna maniuğiksi Atangum tuqqutaa qaitqigñinanun-aglaan.

²⁷Tainnainman taamna, kiñaliqaa nigiruaq punniğmik imiqtuaglu Atangum qallugaurananiñ nalliummatinjitchuakun pilgutchikun, pasirauyumiñaqtuq qutchiksuakun isumakkutiginjñiñilugu Atangum tuqqutaa. ²⁸Taamna pisigilugu iñuk qanuqitilaaqqaqtuksraupiaqtuq inmiñun, aasii nigiluni punniğmik imiğluniñu qallugauramiñ. ²⁹Qanuq kiñaliqaa nigiruaq imiqtuaglu itqaumagiñiłlaan sivuniña Atangum tuqqutaata tatavsausiaksriuqtuq inmiñun. ³⁰Tainnauvva piñavlutij iñugiaktuat ilasi sayaitchut, nanjittuagurullu, sulii ilasi tuquvlutij. ³¹Qanuqitilaaguuğupta uvaptijnun nalaunjaruakun, Atangum ilaan qanuqitilaagay aitkaatigut.ⁱ ³²Tavra Atangum ilaan qanuqitilaagmatigut aasii paqitağivluta pasiraksrauvluta, ilaan tatavsagağyukkaatigut, uvagut suksraunğiqsauqatautqunijłuta isuitchuamun piqatigilugich nunam iñunji.

³³Aniqatiitkaa, taamna tainnainman, utaqqisillaayumausi qakuguliqaa katitkuvsi atautchimun nigisuglusi Atangum nullautchigvianik. ³⁴Kiñaliqaa kaakkumi nigisuiqsaağli aimmiluni. Qanuq nigiqatigiikavsi atautchimi, aullasivsi ilaanni tatavsausiaaqatitpiagaasi. Allatigun sutigun piraksriğñaigivsi qaiguma.

Ilitqusigiksuam Aitchuutiñi

12 ¹Aniqatiit, tuyuğivsi pañmapak apiqsruutisi sivunigivlugich Ilitqusigiksuam aitchuutiñigun. Kanjqsimaqluqunjtikivsi tamatku-

^h 11.25 a Ex 24.8; Jr 31.31-34. b Ex 24.6-8. ⁱ 11.31-32 Dt 8.5; He 12.5-11.

nuuna. ²İlisimarusi ukpiqtuaḡunaiñḡavsi asiñuurraunaruḡa aḡaayyusukłusi iñuuraqpaḡnun uqalailanun, aasii tainna pikavsi aḡalatitłusi tamatkununḡa iñuuraqpaḡnun. ³Paḡmapak-aasii kanjqsitqugivsi taamna kiñaliqaa aḡalatittuaq Ilitqusigiksuamun uqallakkumiñaiḡiaqtuq inna, Jesus suksraunḡiqsauli. Suli kiñaliqaa uqallakkumiñaiñmiuq iłumutun inna, Jesus Atanḡuruq, Ilitqusigiksuam pipkanisuaqpani.

⁴God-im aitchuḡaatigut iñugiaktuanik allakaagiiñik ikayuqtiksraptiḡnik savautiguptiḡni, aglaan atauchim atiruam Ilitqusigiksuam pigipkaḡai iluqaisa uvaptiḡnun. ⁵Allakaagiiksuat savaaksrat God-mun ittut, aglaan iluqata savautigikput atausiq Ataniq. ⁶Suli allakaagiiksuat savaurriñgich inmiut savaaqaqtuni God-im savaaḡiñik, aglaan atausiuruam God-im iluqata savaktitkaatigut savaamiñik. ⁷Ilitqusigiksuam iłitchuḡipkaḡuugaa God-im suaḡḡataa atausiullaavluta uvaptigun, anniqsuqaḡługich aḡaayyuliquat iluqaisa. ⁸Ilitqusigiksuam uqaqtillagaa iñuk isumattutikun, allasuli iñuk uqaqtillavluḡu iłisimmatiqaqtıłıḡu atausiuruam Ilitqusigiksuam. ⁹Atausiuruam Ilitqusigiksuam allaptauq iñuk suaḡalluktuamik ukpiḡutiqaqtillagaa, suli alla aitchuusiaqaqtillavluḡu iłuaqsiriñiḡmik atausiuruam Ilitqusigiksuam. ¹⁰Suli Ilitqusigiksuam allaptauq savaktillavluḡu aliḡnaqtuanik, aasiisuli alla iñuk uqaqtaullavluḡu God-mun, allasuli iñuk puttusrisiqaqtillavluḡu nalliaḡnun Ilitqusigiksuamullu naagga iłumun ilitqusiḡitcheamullu iñuk aḡalatilaanani, allasuli uqaqtillavluḡu iñugiaktuanik uqautchiñik naluraḡiñik, aasiisuli sut uqautigikkaḡi, allamun iñuḡmun mumiksillavluḡich nalugaluḡmiruamun taavrumiḡa uqautchimik. ¹¹Iluqaḡmiḡ tamatkua ikayuusiata aitchuutaurut uvaptiḡnun atiruamiñ Ilitqusigiksuamiñ atausiualuruamiñ, aasii autaaḡługich atausiullaavluta uvaptiḡnun, aitchuutit isummatigikkani pigiraksraḡivluḡich uvaptiḡnun.

Timi Atausiq Sulliñiqaqtuq Iñugiaktuanik

¹²Qanuq timitun atausiuruatun aasii iñugiaktuanik sulliñiqaqtuni, suli iluqaḡmiḡ iłani timim iñugiakkaluaqtillugich atausiuvluni timi, tainnatuttauq atausiḡḡuqatigiḡagikput Christ, ^k ¹³qanuq atausiullaavluta iłaummatun ittugut Christ timaanun. Ilitqusigiksuam atausiuruam iluqata atausiḡḡuḡagaatigut, atauchisun timitun, paptaiḡutikun Jew-gugaluḡuḡa naagga Jew-guḡitkaluaḡuḡa, kivgaugaluḡuḡa naagga kivgaḡitkaluaḡuḡa. Aasii atausiuruuq Ilitqusigiksuuq aitchuutauruq atausiullaavluta uvaptiḡnun.

¹⁴Timi sulliñiqaqtuq iñugiaktuanik. Atausiñhiñauluni sulliñiḡuḡitcheuq. ¹⁵Isigaich uqallakkumiñaqpata inna, Uvaḡa argaḡiḡuḡa timim sulliñiḡitkaḡa. Taavruma uqallautim iłauḡaipayaḡumiñaitkaa timimun. ¹⁶Suli siun uqallallakpan, Qanuq irauḡiḡuḡa sulliñiḡitkaḡa timim. Taavruma uqallautim iłauḡaipayaḡumiñaiñmiḡaa timimun. ¹⁷Timi iluqani iraukpan, iñuk tusaallayumiñaitcheuq. Timi-suli iluqani siutaukpan, iñuk naiłaiñiḡayaḡmiuq. ¹⁸Aglaan God-im tainna savaḡaitkaatigut. God-im savaḡagai timivut iñugiaktuanik sulliñiqaḡługich, aasii ilaisigullaa inillakługich timim sulliñillaḡa sumun pisukamiuḡ. ¹⁹Timi iluqani atausiñhiñauluni sulliñiḡugaluḡaḡpan timaunayaitcheuq. ²⁰Aglaan God-im savausiatun timimik, iñuk timiqaqtuq atauchimik sulliñiqaqtuamik iñugiaktuanik.

²¹Iri uqallakkumiñaitcheuq argaḡnun, Anniqsuutigiḡitkikiḡiñ, naaggaunni niaquq isigaḡnun, Anniqsuutigiḡitkikiḡiñ. ²²Aglaanuvva, iłani timim qiiñiqaqtuat anniqsuutaaviguḡaḡitcheuḡatun piitcheuḡiaqtut. ²³Aasiisuli tamatkua timim

/ 12.4-11 Ro 12.6-8. ^k 12.12 Ro 12.4-5; Eph 4.14-16.

sulliniñi qiniyunapiantichuat isummatigilluataguummigivut qanuq piitchuiñmiut. Suli sulliniñi timim kanjugiravut taalutaqaqivut. ²⁴Qaunagilluatafhaagivu t tamatkunanga timim sulliniñiñiñ kanjugiñisaptiñniñ. God-im savanagai timivut, uvaptiñnun qaunagilluatafhaaqvulgich timim ilaṅi isummatigikkavut anniqsuutaupiañiñnasugalugich. ²⁵Tainna God-im sivuniqanagaa timi itquvlugu, sulliñipayaurañi timipta atautchisun itquvlugich, qaunagilluataquvlugich iluqaisa atunim. Tainnatun God sivuniqanaruq iluqaisa ukpiqtuat iñuuniaqatigiiquvlugich atilutiñ. ²⁶Atausiq ilauruq isumaaluusiqpan, iluqaḡmiñ ilauruat isumaalutitigigaat, naagga atausiq ilauruq isumakkusiaqaḡluataqpan, iluqaḡmiñ quviatchaktaurut.

²⁷Iluqavsi atausiurusi, iñullaaguvlusi sulliñiḡimmatun Christ timaata itkaasi. ²⁸Aasii aṅaayuliqiruat akunḡanni God piksranaruq sivulligivlugu, iñich tilirauvlugich alḡaqsruitquvlugich, igluani uqaqtiksranik God-mun, piñayuagni ilisaurriksranik, maanna aliḡnaqtuanik savallaranik, tamatkuniñalu iluqaḡsiriñlaruanik, ikayuiruksraniglu, ataniḡnaqutiqaqtuallu, uqallaruallu allakaḡiñnik uqautchiñnik naluramiñnik. ²⁹Uvva inna. Tamatkiglutin ukpiqtuaguruat tiliraunitchut alḡaqsruiyyaqulugich, suli tamatkiglutin God-mun uqaqtauniñmiut. Tamatkiglutin ilisaurrauniñmiut, naaggaunni tamatkiglutin aliḡnaqtuanik savalaiñmiut. ³⁰Iluqaḡpiaḡmiñ piqaniñmiut iluqaḡsiriñniḡmik. Suli tamatkiglutin uqallasilaruaguniñmiut allanik uqautchiñnik naluramiñnik naagga mumiksilasiñlutiñ tamatkuniña allanik uqautchiñnik. ³¹Tavraasii kipigñiupiaḡitchi anniqsuutauḡhaaqtuanik aitchuusiaqaḡuglusi. Paṅmapak uqallautiniḡivsi nakuuḡhamaaqtuamik aitchuusiñniñ.

Piviuttaqun

13 ¹Aitchuusiaqaḡaluḡniḡuma uqallaniḡmik allagiñnik uqautchiñnik nalukkannik, uqallaluña allatun iñuktitun isaḡuliktullu, aasii piviuttaqputailuña allanun iñuñnun, uqaḡniḡa arriqaqtuq qukiḡñaqsiñlugu kausugrukkanatitun saviñhatun. ²Suli aitchuusiaqaḡmiguma uqaqtauniḡmik God-mun, kanqisiñlalugich iluqaisa sivuani kanqisiñlaisañich iñuich ilisimaluña supayaanik, naaggaqaa suañapiḡataqtuamik ukpiḡutiqaḡaluḡuma nuktallalugich iḡḡich aasii piviuttaqputailuña iñuñnun, anniqsuutaunitchuña. ³Aitchuutigigalu aḡmigupkich supayaurat pigikkatka iliapauruanun iñuñnun, naaggaqaa timiga ikipkaqtitkaluḡupku pisigilugu tusaayugaḡiksuaq, aasii piviuttaqsrinilluña iñuñnik, akiliusiaksraitchuña.

⁴Iñuk piviuttaqsriruq iñuñnik allanik qanuḡayaitchuq taluḡnaitchuḡlu killuqsrautaitchuḡlu uqavigaḡurriñaitchuḡlu. ⁵Iñuk piviuttaqsriruq iñuñnik allanik piḡuqtilaitchuq inmiñnik salluniatalaitchuḡlu. Iñuk piviuttaqsriruq allanik iñuñnik siññataitchuq, piavsayañmiuq, suli tumaqsigñilaitchuq sunḡutchaunmiñ. ⁶Iñuk piviuttaqsriruq allanik iñuñnik suoramikunni quviasulaitchuq iñuich piḡuktualiqimmata, aglaan quviasuguuruq iñuich nalaunḡarualiqimmata. ⁷Iñuum piviuttaqsriruam allanik iñuñnik manimmiḡagai pimaḡtuutiñich allat, ataramik ukpiḡivlugu nakuuniqsraq iñuktigun, ataramik ququutivlugich pigiḡniqsranik allat iñuich, suli manimmiḡutiqaqtuiññaqḡuni allanun iñuñnun.

⁸Piviuttaqun inniaqtuq isuitchuamun. Aglaan aitchuusiaqaḡniq uqaqtauniḡmik God-mun piḡniñiaqtuq, suli aitchuusiaqaḡniq uqallasivlugu iñuk nalukkaniñnik uqautchiñnik nutqaḡniḡmiuq, suli aitchuusiaqaḡniq God-miñ ilisimallasivlugu suna sivuani ilisimaraiñḡaruq, piḡniḡiaḡmiuq. ⁹Qanuq ilitchiñaniqput paṅmapak naamaitchuq, suli uqaqtauniqput God-mun naamañmiuq, ¹⁰aglaan taimanigu

¹13.2 Mt 17.20; 21.21; Mk 11.23.

sivugaanni añaayyuruat kañiqsiñaitchuakun uqautchikun, tamatkua kañiqsiñaitchuat Amen-chumiñaitkaat añaayyutiksi quyyan, qanuq nalurut sunik uqaqtilaavsiñiik.

¹⁷ Ilivsi quyyavigilluatağugnağaluğiksi God, aglaan allat anniqsusuaqagnañaitchut.

¹⁸ Quyyavigigiga God uqallakama uqautchiñiik naluraiñiik iñuich qaaniqługu iluqasi uqallaniqsi. ¹⁹ Aglaan itqataukama añaayyuruani, uqağummatiqalħaaqtuņa tallimatualuņnik uqaluņnik kañiqsiñaitchuakun uqausipkun, 10,000-niñ uqaluņniñ kañiqsiñaitchuakun uqağniğmiñ.

²⁰ Aniqatiit, miqłiqıtutun kañiqsisiqagnași Ilitqusigiksuam aitchuutiņigun, aglaan irrusiqagı̄tchi iñuguaksrainaruatun. Aglaattauq, ittitchi miqłiqı̄tuuratun kañiqsisiṽsiñi pigiitchuamik. ²¹ Bible-ni aglausimaruq Ataniq uqallañanivługu inna, “Uqautiniağitka iñutka atugłuņa iñuņnik uqausiqautuanik allakanik uqautchiñiik, allaniłlu nunaniñqatanik, naaggasuli kamaginianiñmigaanņa, uvaņa Ataniq uqaqtuņa.”ⁿ

²² Taavrumuuna iłitchuğirugut kañiqsiñaitchuat uqautchich nalunaiñ-ñutautilaanannik God-im suañğataanun ukpiñaitchuanun sivuniqaqługu. Taamna nalunaiññutaunı̄tchuc ukpiqtuanun. Aasiilı̄ uqaqtauniq God-mun kañiqsiñaitchuakun uqausikun anniqsuutaṽvuni ukpiqtuanun, ukpiñaitchuanun anniqsuutaunı̄tchuc. ²³ Tavraasii, iluqağmiñ añaayyulı̄qiruat añaayyuliaqamiñ uqarraqsikpata kañiqsiñaitchuanik uqautchiñiik tamatkua ukpiqtuagağmmağiksi-ñaitchuat ukpiñaiñiaqtuallu añaayyuliaqataukpata ilivsiñiñun, isumaniaqtut iluqasi kinnagağusagalusi. ²⁴ Aglaan iluqasi uqaqtaugı̄vsi God-mun kañiqsiñaitchuakun uqautchikun, ukpiñaitchuaq naagga ukpilı̄mmağiksiñaitchuaq añaayyuliağumi, qanuqpisiilı̄irauniaqtuq pı̄luunmigun ukpiliqsuksrauluni, ²⁵ ilaan nalunaqtuat isummatiņi satqummiğniñiaqtut ilaanun, aasii pulluni añaayyuviginiaga God, aasii uqallausiğilugu God iłumun akunnaviñiñiñniługu.

Pialañı̄rrun Añaayyuvı̄niņi

²⁶ Qanuq uqallausiğiniaqpisigu naiğlı̄ı̄lugu taavruma sivuniņa, Aniqatiit? Añaayyuliaqavsi, iñuk atugumiñiaqtuq añaayyunmik, allali iłisaurriyumiñiaqtuq, allasuli quliaqtuagağumiñiaqtuq God-im satqummikkakanik inmiñun, allali uqağumiñiaqtuq kañiqsiñaitchuamik uqautchimik, naagga mumiksiyumiñiaqtuq uqautauruamik. Sunapayaaq pı̄li iñupayaat suañasiłaaqtayumiñiaqsiługich ukpiğunmiņi. ²⁷ Kisullı̄ı̄qaa uqaqpata kañiqsiñaitchuamik uqautchimik, malğuilik iñuğiagniqsrat pikpata piņasutunnii apaigurut, sulı̄ aqullı̄giğłutiņ, aasii atausiq mumiksiraı̄luni. ²⁸ Aglaan mumiksiraı̄ksraitpan, añaayyuliaqavsi iluqağmiñ nipaisaağlı̄ch uqaqsiñiñagluni isumamiñi inmiñun God-mullu. ²⁹ Malğuk iñiñuk naagga piņasut God-im uqaqtiņi uqağlı̄ch, aasii allat nalaunñatilaaglugu uqautı̄giğkanat. ³⁰ Allaptaı̄q God-im uqaqtaa aquppiruaq tamaani qanı̄mi aitchuusia-qaqpan puttı̄qsripkaunmik, sivullı̄q uqaqqaqtuag ağıuli. ³¹ Qanuq iluqasi uqaqtauyumiñiaqtusi God-mun atausiı̄llaalusi, iñuich iluqaisa iłitchitqulugich sulı̄ iluqaisa qapiņasaaqtatqulugich. ³² Iñuk uqaluksriusiaqtaı̄q God-miñ aņalatağı̄llaruq inmiñiik, aasii uqaqı̄lugu pivı̄ksrani, ³³ qanuq God pipkairuagaunı̄tchuc piallagniğmiik aglaan atiugağniğmiik. Tamatkunatun ilaaguaqtauruatun God-mun allani inini añaayyuliaqamiñ piłğusiatitun, ³⁴ tainnatuttaı̄q ağnasi nipaisaaqtuksraummiut añaayyuliaqavsi. Qanuq uqaquraunı̄tchut, qaukhiuyummataitchuksraurur, pitqurat uqaluatitun. ³⁵ Sumı̄gliqaa kipiğniuttaqagumiñ iłisimasuğłutiņ, kañiqsiuğlı̄sı̄gik tuvaqaqatitı̄ñ aimaagvı̄niņi, qanuq kanñunaqtuq ağnam uqağniksraņa añaayyuliaqavsi.

ⁿ 14.21 Is 28.11-12.

³⁶ ʔiugivisiuŋ taamna? ʔiugiraksraŋiŋitkiksi. God-im uqalua aguiŋŋaitchuq ilivsiŋŋiŋ, suli kisivsisualuk anniqsuusiaŋiŋitkiksi. ³⁷ Kiŋaliqaa isummatigigumi God-mun uqaqtiginiłuni, naagga puttusrisiqagtinniłuni Ilitqusigiksuamun, paaqsaanaŋaŋitkai aglaatka ilivsiŋŋun, God-mun pitquraŋiniługich. ³⁸ Aasii kiŋaliqaa paaqsaanaŋagumi, tainna kiikaa kaŋiqsisaiłli. ³⁹ Tavra, aniqatiitka, kipigniupaŋataŋitchi uqaqtausugniŋmun God-mun, suli pitchaiłiŋagu uqaŋniq nalukkavsiŋŋik uqautchiŋik. ⁴⁰ Aglaan supayaat pisigik suqpanaŋiaqtuakun atiugaŋnikullu.

Christ Anŋisaa

15 ¹ Aniqatiit, paŋmapak itqaqtitchukkivsi algaqsruutigijakkamnik tusaayugaagiksuamik ilivsiŋŋun. Taimŋauruq tusaayugaagiksuaq taimani ukpiŋiŋakkaqsi, aasiisuli ukpiŋiŋaŋisaqsi paŋmapak. ² Annaurrauyumaaqtusi ukpiŋituiŋŋaŋuvsigik taapkua tusaayugaagiksuaq, aglaan annaurrauyumiŋaiŋmisi ilumun ukpiŋisuaŋvsi.

³ Algaqsruinjaruŋa ilivsiŋŋun naumaniqsrauranik ilisaurrutinik aitchuusiŋiŋakamnik, taamna Christ tuquŋanivługu piłuutivut pisigivlugich, taŋŋiqługich Bible unniqsułiisigijakkaŋich taavruma sivusaagruani. ⁴ Suli algaqsruutigijammigiga aitchuusiŋiŋakkaŋa, Christ iluviqtaŋanivługu, aasii uvluk piŋayuanŋi anipkaqtaŋanivługu, taŋŋiqługich Bible unniqsułiisigijakkaŋich taavruma sivusaagruani. ⁵ Aasii anjanikami, Christ tautuktinjaruq Cephas-mun, maanna qulit malŋuŋnun ilitchitquranun. ⁶ Tavra suli tautuktinŋammuiq iŋugiathaaqtuanun 500-miŋ aniqatinun atatchimiitillugich, iŋugiagniqsraŋich iŋuurut, ilaŋich siŋksaanijaŋaluaqtut tuqqunmi. ⁷ Tautuktinŋammuiq-suli James-mun, maanna iluqaiŋŋun tiliraŋiŋun God-im. ⁸ Aqulliannun tamatkua, tautuktinŋammuiq uvamnun, tilirauruamun algaqsruitquvluŋa aqusaagruatigun allat tilirauruat. ⁹ Kamanaiŋŋiqsrauruŋa tilirauruaniŋ, nalliummatinitchuŋaunni tairauniŋmun tilirauruamik qanuq nagliksaaqtinŋavlugich aŋaayyuliqi-ruat God-mun. ¹⁰ Aglaan paŋmapak irrusiŋa irrusigigiga ikayuutaagun God-im nagliktuutiqaŋan. Ilaan nagliktuutiqaŋa uvamnun asiliqqutaŋaŋitchuq. Siggaqutigiŋhaaŋagiga algaqsruiniq tusaayugaagiksuamik nallipayaŋanniŋ-unni tilirauruat, uvaŋaŋruiniŋaŋ piŋiŋmigiŋa aglaan God-im nagliktuutiqaŋata ikayuqłuŋa. ¹¹ Nallivut uvaŋalu ilinilılu algaqsruigaluagupta ilivsi ukpiliŋarusi.

Anŋisikput

¹² Paŋmapak Christ algaqsruutauruq anipkaqtaŋanivługu tuqqunmiŋ, summan ilasi uqalliavat anŋisaiŋŋivlugich tuquŋaruat? ¹³ Anŋisaiŋŋiqpata tuquruat, Christ anipkaqtaŋaŋiŋmiŋisuuq. ¹⁴ Christ anipkaqtaŋaŋitpan, algaqsruiniŋqput taŋiŋitchuq, suli ukpiŋurri taŋiŋiŋmiuq. ¹⁵ Qanuq ilumun itpan uqausigikkaqsi tuquŋaruat anipkaqtaŋaŋiŋivlugich, God-im anipkaŋaŋiŋmiŋiŋaa Christ. Taamna ilumun itpan, saglutiginigikput God, qanuq algaqsruirugut God-mun anipkaŋaŋanivługu Christ tuqqunmiŋ. ¹⁶ Tuquŋaruat anipkaqtaŋaŋitpata, Christ anipkaqtaŋaŋisimammuiq. ¹⁷ Christ anipkaqtaŋaŋisimakpan, ukpiŋurri anniqsuutaŋaŋitchuq, suli suksraunŋiqsauruamaqtusi-suli piłuutisi pisigilugich. ¹⁸ Aasiisuli tamatkua ukpiqtuaguvlutin siŋksaŋaruat tuqqunmi suksrauniqsut. ¹⁹ Ukpiŋutipta Christ-mun anniqsuqsimakpatigut paŋmpatualuk iŋuuniptiŋi, nagliŋathamaaqtugut iŋupayauraniŋ allaniŋ.

²⁰ Aglaanami Christ anipkaqtaŋaŋaruq tuqqunmiŋ, Ilaa anipkaqtaŋaŋaruq, aasii aquvatigun iluqaŋmiŋ siŋksaŋaruat tainnatun anipkaqtaŋaŋmiut. ²¹ Tavra

° 15.3 Is 53.5-12. p 15.4 Ps 16.8-10; Mt 12.40; Ac 2.24-32.

q 15.5 a Lk 24.34. b Mt 28.16-17; Mk 16.14; Lk 24.36; Jn 20.19. r 15.8 Ac 9.3-6. s 15.9 Ac 8.3.

iñuum atautchim iñuich tuqqusiqsinmagich, allavlivsauq iñuum tuqujaruat anjipkaqtitaullasigai.^t ²² Qanuq iluqağmiñ Adam kiñuniñi tuquruksraurut, aglaan iluqağmiñ atausiñjuqatauruat Christ-mun iñuggusiqsauniaqtut. ²³ Aglaan nalaunjaruakun piviksrallaamikkun, Christ anjipqaanjaruq, aasii qaitqikpan, tamatkuali pigikkañi Christ. ²⁴ Taamna pianikpan, Christ qaiññağaa God-mun supayaanun atanniqsimmatini, akiilianiqaaglugu atanniqsimmatipayauraq suañjatipayaurağlu, iñuñiitkaluaqpan ilitqusiqtuñiitkaluaqpallu. ²⁵ Christ umialguniaqtuq-suli akiililgatağlugich iluqaisa uumigirini.^u ²⁶ Aqulliq uumigiri akiilirauniaqtuq tuqqun. ²⁷ “Qanuq God-im aitchuñagaa suañjanmik atanniqsimatquvlugich suañjatipayaurat.” Tainna aglausimaruq Bible-ni. Taapkua uqaluich uqallautikamisigut, “Ilaan atanniqsimaniğai suañjatipayaurat,” sivuniyaqtuq Christ-mun atanniqsimayumiñaiññivlugu God, aitchuiruaq inmiñun atanniqsimmatiksranjanik suañjanmik.^v ²⁸ Christ payarianikkumigich suañjatipayaurat, ilaaptauq God-im Iğñiña atanniqsimapkağniağmiuq God-mun, suañjatiksriññinaruamun inmiñun, God kamañniqsrautqulugu supayaanñi.

²⁹ Tuqujaruat anjipkaqtaulaipiaqpata, summan iñuich ilağich pap-taiqsasuuvut pisivlugich tuqujaruat? Anñisaitpan, anniqsusiaksraitchuq kiñaliqaa iñuk paptaiqsauqaluaqtuq pisivlugu tuqujaruq. ³⁰ Anñisaitpan, ataramik anayanniqtinnayaitkiga iñuggutiga. ³¹ Qanuq uvlutuq satqumiruña tuqqunmun. Taamna nalupqinaipiaqtuq aniqatiit, nalupqinaisigimmatuttauq quviasuutiqaqtillağa pisigivlugu ukpiqtuagunajiqsi Ataniptiñun Jesus Christ-mun. ³² Tuquruat anjipkaqtauniañitpata, anniqsusiqağnağayaitchuq nagliksaqtitauniq iñuñiñ piyuaqsusivsun Ephesus-mi, niğrułtuñiñ piyuaqsusuatun pikama. Tuquruat anjipkaqtaulaitpata, piłusiqiraurat uqalukaañatitun pigiññaqta, Niğigiññaqta taaññağlutalu aliasuñitcha qanuquvva uvlaakun tuquniagmiugut.^w ³³ Sagluqipkağnasi iñuñun uqaqtuanun tainna. Piqasiqsuutiguvsı ilaiññun maliksugniaqtusi. ³⁴ Isumasatqigñaqsigasaasi nalaunjaruakun, piłusiqiñjaigłusi. Iłasi ilitchuğiñaitchut-suli God-mik. Taamna uqallausiğigiga kanñutchaquqaluaqłusi.

Añipkaqtauruq Timi

³⁵ Ilaanni iñuk apiqsriññağmiuq inna, Qanuqłutiñ tuqujaruat anjipkaqtitauvat? Qanutchimik timiqağlutitñ qaiññaqpat? ³⁶ Isumalluağiitчуатиin, ilisimarutin nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun, nausalaitchut nauriağugłutiñ tuquqqañannatiñ nautchirriutitin. ³⁷ Aasii nautchiaksraq nautchirriutikkan qinññaqañitchuq nautchiatun nauyumaqtuatun nautchiaksramiñ. Nautchirriutitin palauvaksraqugumaqtuamik naagga allakaaksramik nautchiaksraññaauvlugu. ³⁸ Aglaan God-im nauriağugłitчуугaa, ilaan qanusitqukamiuq, aasii nautchiaksraun naurisuuruq ilaan qanusiyumaagłutchimisun. ³⁹ Tainnatuttauq, uumaruurapayaurat atiruaniq timiqañiñmiut. Iñuich inmikkulli timiqaqtut, niğrutilliasii allagiiñik timiqaqtut, tiñmiat-suli allauruanik, iqaluitchauq allauruanik. ⁴⁰ Isagulğich qilañmi timiqaqtut allauruamik, aasiisuli nunamiittuat iñuich allauruamik. Piññağnautaat qilañmiittuat timit allauruq piññağnautanniñ nunamiññaqtauruat timit. ⁴¹ Atausiuruq qaumangá siqinğum, allauvluni-suli qaumangá tatqim, sulı allauvluni qaumangat uvluğiat, uvluğiaq-una allakaamik qaumaniqaqłuni allamiñ uvluğiamiñ.

⁴² Tainnainmiuq anjipkaqtauniñat tuqujaruat. Timigikkavut pañmapak nautchiaksratun nautchirriutauruatun ittut nunamun, tuqusuuruq. Aglaan anjipkaqtaugupta timiqağniaqtugut tuquyumiñaitchuanik. ⁴³ Pañmapak timigikkavut

^t 15.21-22 Ro 5.12-18. ^u 15.25 Ps 110.1. ^v 15.27 Ps 8.6. ^w 15.32 Is 22.13.

maqusuurut, aglaan anipkaqtaugupta, timiniḡniaqtugut qaummaḡiksuanik. Paḡmapak timigikkavut suaḡaitchut, aglaan anipkaqtitaugupta, timivut suaḡaniaqtut. ⁴⁴Paḡmapak timivut iḡugruiniḡaurut, aglaan anipkaqtaugupta, ilitqutchich timiḡiḡniḡ timiniḡniaqtugut. ⁴⁵Taavrumuuna aglautiḡaruq Bible-ni inna, “Iḡuqqaq Adam iḡuḡaruq.” Aglaan Christ iḡiḡaruq allatun Adam-tun aitchuiruaq iḡuggunmik isuitchuamik. ^x ⁴⁶Nalunaigisiuḡ, ilitqutchim timaa sivulliuḡaitchuq. Iḡugruiniḡaum timaa sivulliuḡaruq, aquagun aasii ilitqutchim timaa. ⁴⁷Iḡuqqaq nunamiḡiḡaqtauruq, nunam avyuaniḡ. Iḡulitqiuḡ qilaḡmiḡiḡaqtauruq. ⁴⁸Iḡupayaḡi nunam tainnatun ittut taavrumatun savaaḡuḡaruatun nunamiḡ. Iluqagḡmiḡ qilaḡmuḡiḡiaqtuat tainnatun inmiut ilaatun qaiḡaruatun qilaḡmiḡ. ⁴⁹Irrusiptiktun paḡmapak iḡuktun savaaḡuḡaruatun nunam avyuaniḡ, tainnatun iḡiyumaagmiut iḡuktun qairuaton qilaḡmiḡ. ⁵⁰Uqallautigivsi aniqatiit. Iḡugruiniḡaich timiqaqtuat uviḡiḡaqlutiḡ auqaqlutiḡlu aitchuusiḡiḡiyumiḡaiḡkaich quviasuutiḡi qilaḡm, tainnatuq maqusuuruat timit aitchuusiḡiḡiyumiḡaiḡmigaat maquyumiḡaitchuq.

⁵¹Uvva uqallautigivsi kaḡiqsiḡaiḡiḡaruamik qaḡapak. Tamatkiḡluta siḡiḡniaḡitchugut tuqqunmi, aglaan uvagut iluqata allaiḡuqtauniaqtugut,^y ⁵²akkupauraq, sukaḡhaaḡluguunnii iḡuum siqunḡipaḡniḡaniḡ, nipaupḡuktaun nivliqpan nuna isukḡitpan. Qanuq nipaupḡuktaun nivliḡiḡiaqtuq, aasii tuqḡaruat anipkaqtauniaqtut tuqtqikkumiḡaiḡlutiḡ, aasii allaiḡuqtitauluta. ⁵³Qanuq una maqulisuuruaq irrusiq simmausiqsursauruq maquliyumiḡaitchuamik irrutchimik. Una tuqusuuruaq irrusiq simmausiqsursauruq tuqulaitchuamik irrusiḡiḡluni. ⁵⁴Maqusuuruaq irrusiq simmausiqpan maqulaitchuamik irrutchimik, tuqullaruq simmausiḡluni tuqullaiqsuamik tavrani taḡiḡiḡiaqtuq aglautiḡaruq Bible-ni inna, “Tuqun akiḡiraupiallaktuq.”^z

⁵⁵“Tuqun, tavraniḡaaglaan tuqupkaqtuaḡumiḡaiḡitin iḡuich. Tuqun, tavraniḡaaglaan anniḡumiḡaiḡitin iḡuich.”^a

⁵⁶Tuqutim anniḡaatigut qanuq uvagut piḡuksuḡavluta, aasii pitqurat iḡisaurriuat uvaptiḡnik piḡuutim suutilaḡanik, pasiyumiḡaiḡaatigut suksraunḡiqsautquluta. ⁵⁷Qanutupayauraq quyyavigiyumiḡaiḡikput God, qanuq ilaan akimapaḡaatigut Ataniḡtiguḡ Jesus Christ-kun. ⁵⁸Taamna tainnainman, piviuttaḡikkavsi aniqatiit, suaḡasitchi ukpiḡutiḡaḡnivsiḡiḡniḡ iḡlumun ittuamun, tuniqsimatitchi, ataramik savaurriyumalaḡlusi Ataniḡmik, iḡisimaugagḡlusi savaurriḡiḡi Ataniḡmik pi-ḡiḡaḡisilaḡanik.

Aitchuutit Ukpiqtuaguqatinun

16 ¹Paḡmapak tuyuḡivsi kiusaqḡugu apiqsruutiksi tuyuutivsiḡiḡniḡ, aitchuiḡnikun maniḡniḡ ilaaguaqtaunaruatanun God-im iḡuḡiḡun. Uqallautigivsi pitquvlusiḡi piraksriutiḡiaḡataptun Galatia-mi aḡaayyuliḡiḡruatanun. ^b ²Savaiḡiḡipayaani atausiullaalusi ilaaguaqsiḡiḡaayumausi maniḡniḡ, aasii tutquḡlughich piḡuataḡniḡumi iḡuk, aitchuisaḡataḡitchumausi qaiguma. ³Qaiguma tuyuutiginiḡitka aitchuutisi piḡasiḡlughich tuyuutiniḡ Jerusalem-miittuanun, aatchumagaich taamuḡa ukpiḡnaqtuatigun kivgatigun ilivsi piriksraḡtaḡiḡniḡakkavsigun. ⁴Iḡuaqpalliaqsikpan piviksraḡ aullaḡumiḡaḡluḡa, iḡiḡisa malikkumiḡaḡniḡaḡmigaanḡa.

Paul Sivunniyuq

⁵Ullagniḡivsi Macedonia-kuaqqaḡluḡa, qanuq sivuniqaqtuḡa Macedonia-kuaḡumavluḡa. ^c ⁶Aasii iḡaanni nayuqtuallagniḡivsi naaggaunnii ukiiḡluḡa. Tavraasii ikayuḡumiḡaḡniḡaḡivsiḡa iḡlauniksramni sumun aullaḡaluḡaḡa.

^x 15.45-47 Gn 2.7. ^y 15.51-52 1 Th 4.15-17. ^z 15.54 Is 25.8. ^a 15.55 Ho 13.14.

^b 16.1 Ro 15.25-26; 2 Co 8-9. ^c 16.5 Ac 19.21.

7 Atanġum pisuutigikpagu, uvliuqtuallaguktunja ilivsiññi, qanuq tautugumanġitkivsi akkupaaurathinaq nalautchaaqsiññaġlusi. 8 Aglaan Ephesus-miinniaqtunja Pentecost-liqiniġmi,^{d e} 9 qanuq qanutun alġaqsruiviksraġa ittuq uvani tusaayugaaġiksuumik, aasiivsauq akililiqsuiruat savaamnik iñugiagmiut. 10 Timothy qaikpan, qaunagiyumausi tagialatqunjiġlugu akunnavsiññi, qanuq savaaqaqtuq savaanġanik Atanġum, uvaptuttauq.^f 11 tavraasii kialiqaa suunjiġaġinaiġliuq ilaa. Aullaqsapqan ilivsiññiñ, upaluġaiyaġumagiksi quviasugluni iglauyumaauq, sulivamnukkasuaġluni, qanuq niġiugigiga tikiñniksraġa piqatiqaġluni aniqatinik. 12 Uqallautiniaġivsi Apollos-kun aniqatitigun. Kiaqsrupaġaluakkaġa ullaquvlusi piqasiġlugu allanik aniqatinik, aglaan God-im nalupqinaitchuq pisuutiginiññaġa paŋmapak aullaqtuksraulugu. Ullaŋniagaasi piviksranikkumi.

Uqaluguiqsaagutit

13 Quviqtailisitchi pigiitchuamun, tuniqsimatitchi ukpigutivsiññi, qapiŋairrutiqagitchi, saŋġisitchi Ataniġmun. 14 Sunapayaaq pikkaqsi, pisiuŋ piviuuttaqutikun. 15 Aniqatiit, ilisimarusi igluqatiŋi Stephanas ukpiqqaqtuagunjarut nunami Greece-mi, aasii ikayuipiagatanjarut ukpiqtuanik.^g 16 Kiaqsrugivsi isummatigilluataquvlugich ikayuġlugiġlu tainnatchich iñuich, sulivamnuypayauraq savaqatauruamun sigġaqiqatauruamullu. 17 Quviasuutigigiga qaiñiŋat Stephanas Fortunatus-lu Achaicus-lu qanuq ikayunagaanġa ilivsi pisiksraġaluavsisuttauq maaniitkuvsi. 18 Iliŋisa qapiŋaiqsaaŋagaanġa ilivsiivsauq qapiŋaisaaqġusi. Isummatigilluataqsigik tainnaittuat iñuich. 19 Aŋaayyuliqiruat nunaŋani Asia-m tuyuqtut paġlatinik. Aquila-lu Prisca-lu piqatiqaqġutiŋ aŋaayyuliqiruanik aŋaayyuliaguuruanik iglumihun tuyuqtut ilivsiññun paġlatipiagatanik ukpiqtuaguqanmihun.^h 20 Iluqaġmiŋ aniqatit tuyuqtut paġlatinik. Paġlatisitchi avanmun ukpiqtuat paġlatikaanġannik. 21 Uvaŋa Paul aglakkitka ukua paġlatit uvamnik. 22 Kiñaliqaa piviuuttaqutaitchuaq Ataniġmun, suksraunġiqsauli. Ataniqpuut, qaġġiñ. 23 Ataniqput Jesus nagliktuutiqaqagġi ilivsiññun. 24 Iluqata atausiŋnuqatigikaptigu Christ Jesus tuyuutigigiga piviuuttaqutiga ilivsiññun. Amen.

^d 16.8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11. ^e 16.8-9 Ac 19.8-10. ^f 16.10 1 Co 4.17. ^g 16.15 1 Co 1.16.

^h 16.19 Ac 18.2.